

7. let za koristi delavškega ljudstva. Delavci so opravljeni do vsega kar producira.

This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PRVOTRDEČ

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

ŠTEV. (NO.) 480.

SLOVENSKO GLASILLO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 21. NOVEMBRA, (NOVEMBER) 1916.

LETO (VOL.) XI

Rastoča vojna nevarnost.

Pred volitvami je predsednik Wilson na nekem shodu v Cincinnati. O., dejal:

"Sedanja svetovna vojna je zadnja, v kateri Zedinjenim državam ni treba, da bi bile udeležene. Z nevrabilito gre h krajnji. Vojna je dobila sedaj tak obseg, da postane položaj nevralnih prejalisler neznosen. Vsi narodi imajo nalogo, da sodelujejo, da se prepriči izbruh nove vojne."

Zaradi teh besed so Wilsona zelo napadali. Mi nismo njegovi oboževalci, vemo, da je njegovo mnenje navadno zelo enostansko in poznano tudi površnost njegove politične sodbe. Toda to, kar je govoril na omenjenem shodu, ni tako brez resa in glave, kakor so pravili njegovi nasprotniki pred volitvami.

Wilson je dejal, da postane položaj nevralnih držav prejalisler neznosen. Sedanja vojna potrjuje to z močnimi argumenti. S katero skupino vojskujočih se držav še ni imela Amerika konflikta? Zaradi metode podmorskega bojevanja smo našodane dobili vojno in Nemčijo. Avstrija je morala odpoklicati Dumbo, Nemčija vojnega in mornariškega atašča, z zavezniki, zlasti z Anglijo smo imeli spore zaradi pošte, ki se doslej niso končani. Nemčija, Avstrija in Turčija so nam očitale izvoz municie in zahtevale, naj ga vlača preporoč. O konfliktih zaradi Armenije, Belgije, Poljske itd. niti ne govorimo.

V vseh teh sporih je bila pa že sedaj nevarnost vojne. Če bi bil položaj v Evropi nekoliko drugačen, kot je bil, bi bila Avstrija prav lahko že zahtevo Amerike za odpoklici Dumbe in Nemčije povračilo svojih ataščev smatrala za žalitev in za casus belli. Če bi bile centralne sile dovolj močne in bi spoznale vojno za manjše zlo, bi bile lahko zah zugale z vojno, ko jim je Bryan pisal, da se vječna izvoz municie z nevarnostjo. In kaj bi se bilo zgodilo, če bi bila Nemčija na washingtonske note odgovorila, da bo vodila boje na morju tako, kakor se bo njej pojavilo?

Na Balkanu so bile začetkom vojne ţazun Srbije vse države nevralne. Danes je le še Grška po imenu nevralna, vse druge plešejo že na kravu plesnišču. In kakorkoli se sodi o njihovih vladah, je vendar gotovo, da so se največ uklonili pritisku vojskujočih se skupin, kateremu se niso mogle trajno upirati.

Vojna sama izvija neprenehoma novi konflikte in v vsakem se skriva nevarnost krvavega spopada. Holandija je bila že parkrat strahu, da bo nenadoma napadena. Portugalska je bila pognana v vojno; etudi jo vodi le v kolonijah, je vendar vojna. Švica je imela pred nedavnim nevarne spore in Norveška ga ima sedaj z Nemčijo. Švedska je imela konflikte z Rusijo. Perzija mora trpeti turško-ruske boje na svojih tleh, Kitajska je bila že na pragu vojne.

Vsaka dežela, ki ima kaj pomorske trgovine, je že izgubila več ali manj ladij. Posredno povzroča vojna draginja v nevralnih deželah, v nekaterih celo pravo pomanjanje živil.

Resnica je, da postaja položaj za nevralne dežele ob tako velikih vojnah, kakršna je sedanja, zelo neugoden. V mnogih rečeh prihajajo v polno odvisnost od volje vojskujočih se skupin, ki postavljajo svoje vojne interese nad vse druge in se dne do dne manj zmembijo za mednarodno pravo.

Ta odvisnost postane res lahko neznosna. Zgovoren primer daje Grška, ki je danes le še na papirju samostojna država. Ona mora trpeti, kar uganjajo z njo zavezniki, ker ni dovolj močna, da bi se uprla njihovim zahtevam. Ako bi katerakoli skupina na podoben način nastopal proti državi, ki se zaveda večje moči, je nadvse verjetno, da bi to izvadovalo vojno.

Očvidno ima vsaka velika vojna v sebi tendenco, da se razširja in da poteguje vedno včer nevralnih v svoj krog. In če pride še enkrat do velike vojne, je čisto gotovo, da ne bo manjša,

ampak bo večja od sedanje. Države, ki se bodo naročajo pripravljalne, bodo že v miru gledale, da posredno število svojih zaveznikov, bodo v ta namen uporabljale vse sredstva in se bodo tudi na vse načine trudile, da ne puste nikogar v nevralnosti.

Vse to pa presega dejstvo, da nastajajo vsled sedanja vojne v doslej nevralnih deželah razmere, ki napravijo v slučaju nove vojne iz njih neposredno interesirane faktorje. To velja prav posebno za Zedinjene države, ki se tako razvijajo, da postanejo kaj lahko same ogroževalke miru. Kot literant za evropske vojne sile so Zedinjene države silno obogate. Miljarde, ki so prišle v deželo, bodo kričale po obrestih. Kakor v nobenih kapitalističnih deželah, tudi v Ameriki delavci ne bodo toliko zaslužili, da bi mogli pokupiti ogromne množine blaga, ki ga bodo izdelovali na povelje kapitalistov. Kam tedaj z nepridonanim blagom?

Že sedaj pripovedujejo velekapitalisti, da je glavna naloga ameriške vlade, ščititi njih svetovno trgovino, skrbeti za odprtia vrata in kakov se že glase lepe fraze profitarstva. V tem neizogibnem razširjanju prekomorske trgovine leži nevarnost stotih konfliktov. In če to samo ne izvode vojne, napravi vendar tak položaj, da je za ameriški kapitalizem bolj uspešno, v slučaju vojne pognati tudi svoje ljudstvo v klavnicu, kakor pa ostati v nevralnosti. Ako se kapitalizem dovolj razvije, postanet zanj nevralnost res nezlosna — kakor je dejal Wilson.

Za Zedinjene države raste od dne do dne nevarnost, da bodo zapletene v svetovno vojno, če zopet izbruhne. To je resnica, katero je nezmiseln utajevanje.

Ali Wilson nam pravi, da morajo vsi narodi sodelovati, da preprečijo izbruh nove vojne. Tudi Bethmann Hollweg je dejal, da je za splošno mirovno ligo in da bi se Nemčija postavila celo na celo take mirovne lige. In Asquith pripoveduje, da hoče tak mir, ki bo trajen.

Lepe besede! Ampak besede so glas, dajejo odmev, drugač pa nič.

Kako naj narodi to napravijo, da preprečijo novo vojno?

Kadar govoril Wilson o "narodih", misli se veda na države in njih vlade. "Nation" v ameriškem zmislu je nekaj družega, kakor "narod" v našem pomenu.

Kaj naj torej Wilsonovi narodi storiti, da ne bo več vojne?

Če pogledamo na dno sedanjega klanja, vidimo, da je že sedaj za zagrinjalom dolga vrsta nesporazumov in sporov, ki jih sedanja vojna ne reši. Narodnih vprašanj n. pr. gotovo ne odpravi, ampak zelo verjetno je, da jih postrti. Da bi se izpolnile vse državne in vse dinastične želje, je popolnoma izključeno. Še važnejše pa je, da ostane cel kup kapitalističnih interesov nezadovoljen.

Nobena mirovna konferenca ne more biti takoj modra, da bi spravila snovi sedanjih nasprotij in bodočih konfliktov iz kapitalističnega sveta. Geometrije nove Evrope bi morali odpraviti kapitalizem sam, če bi hoteli zavarovati mir. Ampak tega ne bodo hoteli in tega ne bodo mogli. Kajti zrušiti kapitalistični sistem morejo le narodi sami, ne vlade, temveč ljudstva.

Wilson hoče ohraniti kapitalizem, njegov način privatne prodejne, privatno trgovino, konkurenco, boje za profit, vojno pa hoče odpraviti z dogovori vlad! Kakor če bi se sešli lev, tigri, pantri, hijene, volkovi, in bi se zmenili, da bodo tudi nadalje ropali, ampak da se nikdar vič ne spopadejo, če opazijo tri lačne roparice eno samo ove!

Wilson ima prav, če misli, da raste nevarnost vojne za vse narode; Wilson se absolutno mora, če misli, da se more mir zagotoviti drugače kakor z odpravo kapitalističnega sistema.

Za osemurni delavnik.

Boj proti osemurnemu delavniku se je pričel. Železniške družbe se pripravljajo v velikem slugu, in nekateri so že vložili zahteve pri sodiščih, da naj izrečajo neustavost Adamsonovega zakona. Korporacije so pripravljene žrtvovati velike svote, da bi zrušile to postavo in bodo imale seveda najdražje odvetnike na svoji strani.

Boj se še razvija. Kar se sedaj godi, je takoreč le predigra in neštete časniške vesti še nimajo velikega pomena. Če pravi eden železničarski voditelj, da pride prav gotovo do štrajka, drugi pa, da gotovo ne bo štrajka, se pravi to vsaj v sedanjem stadiju umlati prazno slamo. Kako se boj razvije, se nikakor ne more preročovati. Ako ostane zakon v veljavni in bo vladu dovolj močna in energična, da izsili njegovo izvršitev, je stavka seveda nepotrebna, in tako neumna ne bo nobena organizacija, da bi vodila štrajk, če ga treba ni. Ali mogoče je tudi, da se najde kakšno sodišče, ki stori družbam zaželeno uslugo; in če gre torej stvar do najvišega sodišča, je mogoče, da izreče tudi to neustavost zakona. Tedaj nastane kajpada drugačna situacija.

Za železničarje je važno, da so pripravljeni za vsak slučaj. Zanašati se na sodišča bi bilo izba vseh dosedanjih izkušenj nezmišljeno. Zanašati se na vlogo bi bilo vsaj premalo. Zanašati se je treba na svojo moč.

Zdi se, da se železničarji tega vendar nekoliko zavedajo. Popolnoma seveda ne; zakaj če bi bili v tej stvari povsem na jasnem, bi se bilo moralno to pokazati pri volitvah. Ali vsaj v ožjem strokovnem krogu imajo nekaj slutnje, da ni dovolj čakati, kaj store "prijetljivi". Tiste štiri železničarske bratovščine, ki so doslej vodile gibanje, so imele te dni sestanek z drugimi železničarskimi organizacijami, ki so pridružene A. F. of L. Omenjene bratovščine same ne pripadajo tej zvezzi.

Kolikor je slišati, se je dosegel sporazum v tem smislu, da se bodo vse organizacije skupno bojevale za osemurni delavnik in proti vpljivju pristih razsodišč. Ako bo ta sloga trdu, bo vsakakor več vredna od "ljubeznivosti" meščanskih sodišč in od "dobre volje" demokratične vlade.

Najbolj obžalovati je pri vsem tem, da ni v organizaciji železničarjev nikakrsne prave entote. Sloga, ki se doseže le od slučaja do slučaja, ne more nikdar nadomestiti moči, ki tiči v enotni, trdn organizaciji. Vsake dole je silno otežano, če se morajo za vsak sklep v najmanjšem vprašanju shajati zastopniki različnih bratovščin in društev, od katerih ima vsak drugo podlago. Velikanske svote se na ta način po nepotrebnu potrošijo in veliko moči se izgubi brez pravega uspeha.

Kapitalisti so v tem oziru mnogo modrejši. Oni se združujejo, tudi če je treba za ta namen tukaj žrtvovati kakšne manjše interese. Ni jih žal takih žrtv, ker vedo, da jim bodo s trdnejšo zadržitvijo štoteri povrnjeni. Bil bi res kmalu zadnjih čas, da bi se železničarji in tudi drugi delavci vsaj toliko naučili s svojih nasprotnikov.

Prav boj zaradi osemurnega delavnika je v tem oziru zelo poučen. Ali se imajo železničarski

magnati kaj batí Adamsonovega zakona? ... Če so prečitali kongresne sklepe — in prav gotovo so jih napačno preglejali — nimajo nobenega vzroka za strah. Saj je določena komisija, ki bo preiskavala "žrtve", ki jih naloži osemurni delavnik družbam. Kakor se poroča, je ta komisija včeraj že začela s svojim delom. In če najde, da imajo podjetja zaradi te reforme večje stroške, ima meddržavna trgovinska komisija pravico, da dovoli železnicam zvišanje tarifov. Pri tem napravijo družbe lahko še postranski profit.

Zakaj se hočejo torej družbe vendar z vso silo bojevati proti osemurnemu delu?

Enostavno zaradi skupnih kapitalističnih interesov. Ako bi dosegli sodnijsko izjavo, da je Adamsonov zakon neustaven, bi bilo tako zakonodajstvo sploh preprečeno. Tedaj ne bi mogeli sklepati kongres nobenih zakonov o delovnem času in kapitalisti bi bili zopet absolutni "gospodarji v svojih podjetjih".

Kapitalistična solidarnost vodi ta boj. Zoperato bi se moralna postaviti mnogo trdnejša protatarska solidarnost.

Povrh bi se pa tudi izplačalo, da bi se železničarji — in tudi drugi delavci — vprašali, zakaj so bile družbe mirne do volitev in zakaj so takoj pričele boj, ko so bile volitve končane. Morata bi se ljudem tedaj vendar zdanilo, da zastopajo kapitalistične stranke kapitalistične interese in da skušajo to le pri volitvah zakriti. Če bi delavci enkrat spoznali to, bi morali vendar izvajati posledice iz tega — tudi pri volitvah.

Vutingfang je imenovan za kitajskoga ministra za zunanjost zadeve in kitajski parlament je to skoraj soglasno potrdil.

To je znanično imenovanje. Vutingfang je bil več let kitajski poslanik v Zedinjenih državah in je tukaj dobro znan. Smatrali so ga za nenačadno sposobnega in spremnega diplomata. To je že nekaj dandanec, ki je v monarhičnih državah glavnog pogoja za sprejem v diplomacijo, zlasti pa na višja mesta ta, da pripada kandidat visoki aristokraciji, medtem ko se v drugih državah v prvi vrsti zahteva, da je bogat. Toda o Vutingfangu se lahko pravi še nekaj več. Znano je, da ima resnično svobodomiseln načela in velja splošno za pristaša socialista dr. Sunjatsena, ki je vodil revolucijo proti monarhiji in bil prvi kitajski predsednik.

Vutingfang bo imel težko nalogu. Kapitalistične države smatrajo že davno Kitajsko za svoj plen, ki naj bi jih prejali padel v roke. Ne le da grozi Kitajski sami nevarnost od velikih evropskih držav in od Japonske, ampak tudi za svečino kraljevstva kardinal, kar pa seveda v stvari nič ne znamo: jasno pa je, da je v vseh teh interesnih zvezah nevarnost.

Novi minister za zunanjost zadeve bo torej imel težko stališče in njegovo politika ne bo važna le za njegovo domovino, temveč za vse civilizirane svet. Dobro je torej, da je na to mesto postavljen mož, ki ni le diplomat za parado in ēgar sposobnosti dajejo vendar nekaj garancije, da bo vostenhodno vodil svoje posle.

Bethmann Hollwegov zadnji govor smatra, da res v mnogih krogih za nekajšno mirovno pravljbo. Londonski list "Nation" pravi, da daje govor predsedniku Wilsonu priliko, da ponudi vojskujočim se državam svoje posredovanje. Med drugim pravi omenjeni list: "Ako bi Amerika stopila pred nas z vprašanjem, kaj more storiti za nas, da se ustavi prelivanje krvi, ne bi mogli odkloniti takega nastopa. Ineli bi dovolj vzroka, da bi ga pozdravili, če bi bile zahteve glede na priznajitev ozemelj, kakor mislimo, zmerne, in če bi bil mir glede na bodoče državne organizacije definitiven. Kajti jasno je, da se ne more tak izpremenjava v razmerju med državami doseči s samo silo. To mora biti stvar dobre volje."

Ta članek daje raznim časopisom zopet priliko, da govore mnogo o miru in so že popolnoma preprčani o koncu vojne v najkrajšem času. Kar se nas tiče, se še vedno ne moremo vdajati takim sladkim nadam. Če bi človek zbiral vse člane, kar jih je že bilo napisanih o miru, bi jih dobil lek kupček. Uspeha pa vsi skupaj niso imeli nič. Tudi v nemških časopisih se je tupatam že izražala vroča želja po miru. V nekaterih parlamentih je bilo slišati govor v tem zmislu. Tisti, ki imajo vladu v rokah, se pa ozirajo na vse drugačne interese kakor razni časnikarji in posamezni poslanci.

Da se je vsem vladam lasje ob nadaljevanju vojne, je že več kaker par dni starca reč. Vse si v duš

ADVERTISEMEN

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja

1892.

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 26. februarja 1908 v državi Kansas

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERZAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpredsednik: JOHN GORŠEK, Box 179, Radley, Kans.

Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.

Blagajnik: FRANK STARČIĆ, Box 245, Mulberry, Kans.

Zapisnikar: LOUIS BREZNICKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207, Radley, Kans.

MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.

FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.

MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

POMOŽNI ODBOR:

WILLIAM HROMEK, Box 65, Frontenac, Kans.

ANTON KOTZMAN, Box 514, Frontenac, Kans.

Sprejemna pristojbina od 16. do 45 leta znača \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovoljno pošiljati gl. tajniku. — Vse delne pošiljatve pa gl. blagajniku.

ZAPISNIK SEJE

glavnega urada Avstrijsko Slov. Bol. Pod. Društva, Frontenac, Kans., z dne 23. oktobra 1916.

Sejo otvoril brat gl. predsednik Martin Oberzan ob 10:30 dopoldan.

Uradnik vsi navzoči.

Zapisnik se precita in tako sprejme.

Na to sporoča brat tajnik četrletni račun. Nadzorni odbor poroča, da se vsi računi vjemajo in so knjige v dobrem stanju.

Predlog sprejet, da še poročila sprejmejo.

Brat tajnik predloži bolniško nakanico Anton Uлага iz Breezy Hill štev. 11., katera se po daljši debati odobri.

Brat tajnik poroča tudi radi cen za tisk novih pravil, nakar je sprejet predlog, da se prepusti tajniku, da preskrbi tisk pravil.

Predlog sprejet, da se pravila nemščim in angleškem jeziku.

Predlog sprejet, da se pravila odoberne.

Na to poroča pooblaščene Louis ekke o delovanju za združitev pri konvenciji Slov. Svobodomisline Podporne Zvezde.

Predlog sprejet, da se izvolijo brat tajnik Pongrac Jursche in Louis Lekšek odbor na preračunanje starosti članov splošnega društva.

Predlog sprejet, da se plača bratoma Pongrac Jursche in Louis Bresnicker skupna vrata \$38.00 za prevod in pisanje pravil v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku.

Nato sledi razgovor o obhajjanju 25 letnice. Predlog sprejet, da se 25 letnica obhaja pomladni in čas se določi pozneje, po razmerah.

Razgovor o dvoranah:

Predlog sprejet, da je dolžnost predsednika dvoranskega odbora vsak mesec predlagati račune dvoran.

Zaključek seje ob 6:10 zvečer.

Z bratiskim pozdravom

LOUIS BRESNIKER, zap.

INDUSTRIJALIZIRANA VOJNA.

Kakor da ni na nebu solnce, ki omogoča očem, da vidijo stvari in izpremembe, žive nekateri ljudje v večnem mraku in verjamejo svoji duševni lenobi, ki jim pravi, da je dan enak dnevu in da je bilo prvi dan, ko je "angel spolil Adama in Eva iz paradiža", že vse tako na svetu, kakor je danes. Za take ljudi je zaman, da se ne prenehoma vrše izpremembe, ki včasih pomalem glodajo kakor vodene kapije, pa sčasoma vendar popolnoma predragčajo razmere, včasih pa tudi kar hitro posežejo do temelja in povzroče popolno prekucijo.

Za razvoj človeškega individualnega in družbenega življenja je bilo posebno merodajno delovno sredstvo. Ob razvoju delovnih sredstev lahko zasledujemo razvoj vse družbe. Po glavitveno delovno sredstvo naše dobre je pa stroj. Njegov silni vpliv in pomen se lahko opazuje tudi v sedanjem vojni.

Stroj je provzročil velikanski preobrat na gospodarskem polju. Da bo s svojo gigantsko močjo in s svojo silno hitrostjo ustvarjal čuda tudi na bojiščih, je bilo sicer pričakovati, a ne v toliči meri, kakor se godi v sedanji velikanski borbi.

Silovite armade si stoje nasproti. Bojna črta, ki presega 500 km, se nam zdi že nekaj navadnega; brodovi pa krivajo celo morja ter zapirajo obsežna ozemja; in kakor da bi ne imeli več prostora na brezmejnih morskih planjavah, se potapljajo podmorski čolni za hip pod gladino, da izstrelje pogubno sređe v sovražne drelnave, in se potem na drugem varenem prostoru pokajajo zopet na površju.

Kdo je vse to omogočil? Človeški um s pomočjo zelenega stroja. Vlak na vlak se je podlil proti sovražni meji, ko je počil glas, ki je klical na klatje. Ako prilet strel iz nasprotnega tabora, pa artiljeristi niso vedo, se dvigne takoj letalec, da izvoda skivalisce doslej smatrane za nemogoče.

sovražnega ognja ter dočišči razdroj in smer in drugo neobhodno potrebne podatke za skrite strele.

Z raznimi pripravami za svetlobna znamenja dobivajo vojaki zanesljiva poročila sto in še več kilometrov daleč. Ako se pa hoča, sovražnik pripaziti in pripraviti na nočni napad v varstvu črne noči, začne žaromet s svojim hvaležnim delom ter izpremeni nočno črno v blestecu dnevno svetlobno.

Se bolj nego oko se poslužuje v vojnem času strojev in aparativov vojakovo uho. Povsod, kjer se prične vojno vrvenje, se takoj nastani tudi brzovojni in telefonski oddelek, ki razpenja ne meneč se za sovražno obstrelevanje, po vsem ogroženem okrožju telefonske žice ter postavlja aparate. Če je bojna črta se tako obsežna, glavni vojskovedja je takoj v zvezi z žično pripravo z vsemi važnejšimi oddelki svojih čet, da izve važna poročila ter daje potrebna povelja. Napeljava poljskega telefona je neobhodno potrebna naprava v sedanjih takoj, obsežnih bojih, je predpogoj za uspešno vojskovjanje. Svojšas je moral vojskovedja opazovati potek bojev s kakega vzvišenega prostora ter je sprejemal sporočila po brzojezdcih, zdaj pa sedi poleg zemljedelca ob telefonski žici ter mirno in brez straha presoja, poveljuje, dela načrte in odrejuje, kar je potrebno.

Vse to in še mnogo drugega dokazuje, da je sedanja vojna prava vojna stroja. Koliko strojev je bilo pa potrebnih, se je vse to izvršilo, kar se rabi na vojni!

S tem pa ni rečeno, da človek v sedanji vojni manj dela, ali manj trpi kot nekoč. Uprav obratno. Za vodstvo in posredovanje teh strojev je treba premnoge vaje, spretnosti, prisotnosti duha, neustrašenosti, naglice in navadno tudi junastva in srčnosti. Moštvo, ki hladnotkrivo za primernim kritjem čaka sovražna krda ali tropokonjenjstvo, mora imeti lepo mero junastva in mirne krv. Kapitan signalnega krmila v podmorskem čolnu, ki preži v stalni smrtni nevarnosti z želeno potrebitljivostjo na ugoden trenutek, da izstreli v prav čas vrtalo; letalec, ki napravlja visoko v zraku, obstrelevanje na nevarnih šrapnelih, zanimive obrise, daje znamenja, zraven pa se morda še bori s sovražnim letalom; pionir, ki obstrelevanje polaga podzemne min, pa je sam v nevarnosti, da ga raztreže nasprotnikove zemeljske pošiljatev — to so tisti junaki, o katerih ne govorji zgodovina, tisti, ki se bojujejo za interes, ki niso njihovi in umirajo zanje.

Tudi verstvenim "potrebam" je prišel stroj na pomoč; oskrbeli so se intam samodrič s popolno kapelico, ki so jih dali v uporabo vojnim kuratom. Stroj pomaga pa tudi posameznim vojakom, da siplje smrtonosne svinčenke v rojih na sovražnika. Komu ni znana vsaj po imenu takozvana "strojna puška", ki pozanje v malo bojniških in streliških jarkih "posta". 600 takih junajskih vozov ima le v Avstriji na razpolago vojna pošta, ki je znana pod imenom "Feldpost". Kaj vse zmora ta urad, koliko dela ima na glavi, je razvidno iz steklik, ki presegajo miljone. Na glavno zbirališče pride vsak dan po osmih milijonov pošiljatev, ki so namenjeni vojaščini, in okrog dva milijona pism v domovino. Poleg tega mora pa še oskrbeti do 300,000 medsebojnih vojnih sporočil in oklicev.

Tudi verstvenim "potrebam" je prišel stroj na pomoč; oskrbeli so se intam samodrič s popolno kapelico, ki so jih dali v uporabo vojnim kuratom.

Stroj pomaga pa tudi posameznim vojakom, da siplje smrtonosne svinčenke v rojih na sovražnika. Komu ni znana vsaj po imenu takozvana "strojna puška", ki pozanje v malo bojniških in streliških jarkih "posta". 600 takih junajskih vozov ima le v Avstriji na razpolago vojna pošta, ki je znana pod imenom "Feldpost". Kaj vse zmora ta urad, koliko dela ima na glavi, je razvidno iz steklik, ki presegajo miljone. Na glavno zbirališče pride vsak dan po osmih milijonov pošiljatev, to so tisti junaki, o katerih ne govorji zgodovina, tisti, ki se bojujejo za interes, ki niso njihovi in umirajo zanje.

UMETNI OBRAZI.

Soprona ameriškega poslanika v Parizu Mrs. Sharp priopoveduje o operacijah ameriških zdravnikov na Francoskem:

"Kot predsednica ženskega dela pri ameriškem ambulanciški oddelku v Parizu sem smela obiskovati pariške vojaške bolnice, kjer so ležali na bojišču ranjeni ali oboleli vojaki.

"Videla sem vojake, ki so jih pripeljale ameriške ambulance, katerih obrazi so bili tako razmesarjeni, da bi jih ne bilo mogoče spoznati, ako bi jih bil človek prav prej videl, ko so imeli še cele obraze. Eden izmed teh je imel odtrgan spodnjo čeljust. Njegov obraz ni imel ustnic, niti zobi in seveda tudi brade ne. Stiri meseci pozneje so mi pokazali tistega moža hodiči okoli po vrtu, in sicer z novo čeljustjo, novimi zobji, novim nosom, pravzaprav skoraj popolnoma novim obrazom.

"To se je zgodilo z nenavadno operacijo. Ameriški zdravnik, ki ga je imel v oskrbi, mu je vzel del kosti iz njegove noge nad stopalom in kolom, in jo potem tako obrezal, da je mogel porabiti za čeljust. Zobe mu naredil pa zobozdravnik.

"Potem mu je vzel kos rebra, ki je bil pokrit še s tenko kožico, ter ga tako pokladi, da je mogel predstavljati nos ter mu ga je vstavil v obraz. Koton, s katero mu je predstavljala nos, je dobil pa z obzoradnik.

"Ko se je pacient dobro počutil, da se mu bo še sasoma še lahko obraz izboljšal, toda vojak je bil tako začuden, da je vzel stroj, da je mogel predstavljati nos ter mu ga je vstavil v obraz. Kotol, s katero mu je predstavljala nos, je dobil pa na čelu.

"Drug zdravniški čudež se je dogodil z nekim nemškim vjetnikom, kateremu je goreča tekočina sežgal v desno lice, tako, da ni imel nobene kože na tistem mestu, celo obriji niti imel na tisti strani. Cez par tednov je zapustil bolnico s popolnoma normalnim obrazom. To so zdravniki, zoper ameriški, tako naredili, da so mu vzel s čela nekoliko kože, in sicer tako, da je držalo kote tudi nekoliko lask; tisti del kože, na katerem so rastli laski, so dali nad oko, drugo pa na

"Zeleni morski velikani so oboroženi s topovi razne velikosti in kalibra. Torpedovke in podmorske ladje pa nosijo v svojem okrilju strelno pripravo, zasedajo okoljni vlek, pa se zapode z mrljeno-naglostjo in s potrebnou opreznostjo na ogrožene kraje, kjer so v sovražni obreli.

"Drug zdravniški čudež se je dogodil z nekим nemškim vjetnikom, kateremu je goreča tekočina sežgal v desno lice, tako, da ni imel nobene kože na tistem mestu, celo obriji niti imel na tisti strani. Cez par tednov je zapustil bolnico s popolnoma normalnim obrazom. To so zdravniki, zoper ameriški, tako naredili, da so mu vzel s čela nekoliko kože, in sicer tako, da je držalo kote tudi nekoliko lask; tisti del kože, na katerem so rastli laski, so dali nad oko, drugo pa na

"Videla sem moške, ki so jih prišli s fronte, in so bili tako razmesarjeni, da ni bilo mogoče misliti, da bi dalj časa živel. In vendar je meseči skoraj vseča vrtala.

"Drugi zdravniški čudež se je dogodil z nekima nemškim vjetnikom, kateremu je goreča tekočina sežgal v desno lice, tako, da ni imel nobene kože na tistem mestu, celo obriji niti imel na tisti strani. Cez par tednov je zapustil bolnico s popolnoma normalnim obrazom. To so zdravniki, zoper ameriški, tako naredili, da so mu vzel s čela nekoliko kože, in sicer tako, da je držalo kote tudi nekoliko lask; tisti del kože, na katerem so rastli laski, so dali nad oko, drugo pa na

"Videla sem moške, ki so jih prišli s fronte, in so bili tako razmesarjeni, da ni bilo mogoče misliti, da bi dalj časa živel. In vendar je meseči skoraj vseča vrtala.

"Drugi zdravniški čudež se je dogodil z nekima nemškim vjetnikom, kateremu je goreča tekočina sežgal v desno lice, tako, da ni imel nobene kože na tistem mestu, celo obriji niti imel na tisti strani. Cez par tednov je zapustil bolnico s popolnoma normalnim obrazom. To so zdravniki, zoper ameriški, tako naredili, da so mu vzel s čela nekoliko kože, in sicer tako, da je držalo kote tudi nekoliko lask; tisti del kože, na katerem so rastli laski, so dali nad oko, drugo pa na

"Videla sem moške, ki so jih prišli s fronte, in so bili tako razmesarjeni, da ni bilo mogoče misliti, da bi dalj časa živel. In vendar je meseči skoraj vseča vrtala.

"Strel iz puške niso več smrtni, kakor so bili pred vojno. Zdaj se rana takega strela zelo hitro pozdravi. Več kakor devetdeset odstotkov takih vojakov ozdravi popolnoma."

TAJNO ČASOPISJE.

Včasih je bio tajno časopisje ruska specialitet. Citatelji Gorkijeve "Matere" so a tem čitali lepe opise. Tudi sicer je v moderni ruski literaturi precej takega materiala. V sedanji vojni je pa Belgija zaslovela takim časopisjem. Tako izhaja tam "La Libre Belgique", ki ima sledete zanimive opombe na zaglavju:

"Buletin patriotizma, ki ni podvrgen nobeni ценzuri."

Urad: Nimamo take udobnosti, da bi imeli atalen naslov; stanujemo v premakljivi kleti.

Oglas: Trgovina je slabna pod nemško oblastjo, vsled česar smo odpriali svojo oglaševalno stran v svetovno znameno našim čitateljem, naj si prihajajo na prekomorski vojnički.

Zvezé in protizvezé.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSIKI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj —

Jugoslovanska delavščka tiskarna družba
v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglas po dogeveru. Pri spremembah v življenju je poleg novega nazvanosti tudi staro naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugos.

— socialistične svetovne v Ameriki. —

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja listov in drugih nerednosti, je poslati predsedniku družbe

Ivan Molek, 4008 West 31. Street, Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workmen's Publishing Company

Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year. - - - - -

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
4008 W. 31. STREET. CHICAGO, ILLINOIS

ROCKEFELLER IN DAVKI.

John D. Rockefeller je bogat človek, zelo bogat. Ta označba je seveda zelo nenatančna. O človeku, ki ima n. pr. en in četrtek milijona dolarjev premoženja, lahko pravimo, da je zelo bogat, in nihče nam ne bo smel očitati, da pretiravamo.

Ali John D. Rockefeller se posmehuje taki številki. Tolikoj je plačal on lani le davka. Baje je to zanesljiva številka, prihajajoča iz uradnega vira. Najbrže že ni splošno znano, in marskidlo, ki čita o tem en in četrtek milijonu, u-tegne zaklicati: Kloboč dol pred Rockefellerm: Človeka, ki daje sam streli Samu take dohodke, je treba spoštovati.

V Ameriki so pa ljudje, katerim niti tako številka ne imponira dovolj, da bi pokleknili in obožavali njegovo veličanstvo po milosti gospodinjine. V Ameriki so celo ljudje, ki misijo, da ne plačuje Rockefellera toliko davkov, kolikor bi bilo prav.

Vpraša se, koliko ima John D. premoženja in koliko ima dohodkov. Kar se tiče prvega, je vsaka točna cenitev nemogoča. Dá je miljardar, je gotovo. Ali za pet milijonov goralidol se motijo tudi najbolje ponučeni ljudje. Nekoliko več je znanou o njegovih dohodkih. Zvezne davčne oblasti jih cenijo na približno enoindvajset milijonov na leto. Približno. Popolne jasnosti pa tudi takoj ni in Zednjene države nimajo sredstev, da bi prisilile takega bogataša na natančno navedbo dohodkov.

Nekateri njegovi viri so znani in tudi zneski, tekoči iz njih. Rockefeller je predvsem kralj kraljev. Standard Oil Company je leta 1914 razdelila dividende v skupni svoti 67,220,000 dolarjev. John D. je glavni delničar te slavnih družb: ena četrtna dividend, 16,805.000 dolarjev je odpadla nanj.

John D. je interesiran pri Colorado Fuel and Iron Company in njegov delež znaša tam, kakor je sam povedal, 14,866,000 dolarjev; dohodki so pa leta 1914. znašali 743.000 dolarjev. To je za eno leto skupaj sedemnajst in pol milijona dolarjev čistega dobička.

Da niso s tem izčrpani njegovih dohodkov, je gotovo, čeprav je že ta svotica zadostna, da bi ob njej živel človek, če zna biti vsaj nekoliko skromen v svojih življenjskih zahtevah. Zvezne davčne oblasti cenijo njegove dohodke še zatem in pol milijona dolarjev več.

Odkod so ti dobički?

Vlada nima uradnih podatkov. Ali javna tajnost je, da "dela" Rockefellerev denar v bankah, na železnicah in še v drugih podjetjih. Da ni tega kapitala malo, je znano: ali koliko ga je in koliko mu nese dobička, tega javnost ne ve. Toda nihče, kdor pozna finančno poslovanje in ve, kako se kapital v taki višini avtomatično množi, ne verjam, da ne bi bilo Rockefellerevih bančnih, železniških in drugih dobičkov več kakor tri in pol milijone.

John D. velja za miljardarja. Ob njegovem zadnjem rojstnem dnevu so to v njegovem čast in slavo razglasili njegovi uslužbeni. Miljarda je tisoč milijonov. Če bi imel Rockefeller ta denar naložen na potdstotne obresti, mu izračuna vsak šolarček, da znašajo dohodki petdeset milijonov na leto, tudi že bi bila miljarda ravna, pa ne zvrhana.

Izdelovalci svetega pisma pravijo, da bodo morali tudi omi kmalu podražiti svoj izdelek. Kupujte torej hitro, dokler ni pot v nebesa še predraga!

Izdelovalci svetega pisma pravijo, da bodo morali tudi omi kmalu podražiti svoj izdelek. Kupujte torej hitro, dokler ni pot v nebesa še predraga!

Toda Standard Oil ne dela s potdstotnimi dobički. Za tak drobir je Rockefeller ne interesira. Tudi železnice se ne zadovoljujejo s takimi dobički. In premog in jeklo nosita vse drugačne procente.

Rockefellerjevi dohodki morajo biti mnogo večji, in tistim, ki menijo, da mu prinaša leto značno več kakor sto milijonov, se nikakor ne more ščeti, da so sanjeli.

To je treba imeti pred očmi, kadar se sliši, da je plačal Ameriki milijon in četrtek davkov. Ta velika svota se tedaj zelo skrči in postane prav majhna. Tudi po obstoječih davčnih zakonih bi moral stric Sam zahtevati od gazolinskega vladarja mnogo več.

Ampak može strica Sama bi se morali v ta namen nekoliko potruditi. Dobrò bi morali posvetiti v Rockefellerojevo gospodarstvo, da bi natančneje zvedeli, kako ga je ceniti. Sam jim ne bo nikdar povедel resnice, dokler mu je ne morejo dokazati.

Ameriško ljudstvo bi imelo pravico, da zahteva ta trud od zveznih oblasti. Zakaj to je v njejegovem interesu. Kolikor plačuje Rockefellero premalo, toliko plačuje ljudstvo preveč. Kajti Zednjene države morajo imeti svoje dohodke, da pokrijejo izdatke, in že jih ne dobre dovolj na eni strani, si jih vzamejo toliko na drugi.

Ce se pogledajo Rockefellerojeve številke, se pa lahko pride še do drugega spoznanja. Vprašanje nastaja: Ali je davčni sistem, ki ga imamo v Ameriki, pravičen?

Socialisti zahtevajo, da se progredišč davkov pri naraščajoči višini dohodkov znatno poveča. Ako bi bile cenitev zveznih uradov pravilne in bi imel John D. res "le" enoindvajset milijonov dohodkov na leto, se sme vendar opravičeno vprašati: Kaj je treba posamezni obitelji 21 milijonov dolarjev na leto? Kaj ji je treba deset milijonov?

Ako bi Rockefellero ostalo toliko čistega dobička, kolikor plačuje sedaj zveznih davkov, ne bi mogel priti kolikor ne varnost, da bi trpel kakšno pomanjkanje tudi če so jajca po 80 centov tenat, ga to ne more spraviti v zadrgo.

Z milijonoma letnih dohodkov ima že vedno lahko več prostor za stanovanje, nego mu jih je treba, si lahko kupi več knjig, nego jih more prečitati, in ni treba, da bi si odrekel katerikoli umetniški užitek. Tudi v Evropi lahko včasi prav komodno pogleda.

Koliko bi pa Zednjene države lahko več storile recimo za ljudske kultura, če bi jim moral Rockefellero namesto enega milijona plačati deset ali petnajst in če bi veljalo to tudi za druge multimilijonarje?

Vprito vsega tega je treba priznati, da sedanji davčni sistem ni pravičen. Izprememba v tem zmislu, kajto je zahteva socialistična stranka, bi v sedanji družbi vsaj nekoliko olajšala bremena, ki jih mora nositi ljudstvo, za Rockefellero se pa ne bi bilo treba batiti, da izkusi stradanje, ali pa da zadeje v nevarnost, da bi moral — delati.

V Magdaleni, N. J., so se dne 7. t. m. zvečer nekateri volile sprali zaradi izida volitev. Kmalu je pokalo. Dan Marchuleta je bil takoj mrtev. Manuel Grijalba in njegov mlajši brat sta pozneje umrli za svojimi ranami. Podobni dohodkov je bilo te dni po Ameriki mnogo, četudi ne povsod kar s smrtnim rezultatom.

Volilne stave so precej neumne. Vendar so še pametnejše od takih pretopov in ubojev, ki tudi ne izpremeni rezultatov volitev.

Neki tovarnar Števjev obljubuje, da bo veljal par ženskih čevljev, da bo spomladi 20 do 25 dolarjev. Morda pride res še v modo, da bomo bosi hodili. Pozimi pa ostanemo doma.

Zvezne papirniških tovarnarjev naznana, da je sedaj papirja, kolikor ga tiskarji in drugi interesi le žele.

Ampak to je — na Saksonskem.

V Nemčiji imajo vojno, pa zato rešiti tako vprašanja. V Ameriki bo papir kmalu tako drugi kakor kožuhovina, ampak tukaj ne najdejo druge rešitve vprašanja, kajor podraženje.

Izdelovalci svetega pisma pravijo, da bodo morali tudi omi kmalu podražiti svoj izdelek. Kupujte torej hitro, dokler ni pot v nebesa še predraga!

Izdelovalci svetega pisma pravijo, da bodo morali tudi omi kmalu podražiti svoj izdelek. Kupujte torej hitro, dokler ni pot v nebesa še predraga!

Carski dekret pooblašča rusko finančno ministrstvo, da najame za dve milijardi rubljev posilja na račun državne blagajne. Njegovo presvetoto rusko veličanstvo je menda popolnoma pozabilo, da je bilo leta 1905. vpeljano na Rusko nekaj takega kakor parlament in se je imenovalo duma. Vidi se, da je prišla Rusija zopet v tesne stike z Avstrijo. Vsa sedanja vojna je pôlna nenanavnih momentov. Da je carska Rusija v zvezi z demokratičnimi državami zapada, je nenanavno. Da se bojuje Srbi v Bolgari, je nenanavno. Da je Italija, ki preži na slovenske dežele kakor matka na mis, zavezna Slovanov, je nenanavno. Ali najbolj nenanavno od vsega je to, da sta si Rusija in Avstrija sovražnici. V Evropi ni politično bolj sorodnih držav od teh dveh. Obema je absoluten vlade najvišji ideal; v obeh je parlamentarni ženski krik, pod katero igrata svojo avtokratično vlogo in v resnici se v obeh vlada brez parlamenta. V Avstriji delajo dolgovne na podlagi cesarskih naredb, na Rusku pa na podlagi carskih ukazov. Plačevali jih bodo seveda v Avstriji na dan, kakor da se počrnila mnoga draga papirja in da ima nekoliko ljudi pri tem ugoden "džab".

Kako, kako je ta zmešnjava mogoča?

No, uganka ni tako velika, da se ne bi dala rešiti. Vse te nelogičnosti postanejo razumljive, čim se zavemo, da se vodi kapitalistična vojna, da so njeni vzroki in ujeni cilji pretežno kapitalistični in da odločujejo tudi v ločenih kapitalističnih skupinah le najmočnejši faktorji.

Interesi vseh nemških kapitalistov niso enaki, za nekatere je vojna univerzija in dati bi kaj za to, če bi se končala. Za drugo je vir ogromnega bogastva in bodoče silne moči. — Med angleškimi, francoskimi, avstrijskimi kapitalisti ni nič drugače.

Interesi vseh držav v eni in drugi zvezi niso enaki. Kolikorkoli si prizadevajo na eni in na drugi strani, da bi dopovedali svetu svojo brezpogojno slogo, je vendar res, da si njih želje in cilji močno nasprotujejo. Vzemimo le interes Italije in Srbije na strani zaveznikov, interes Avstrije in Nemčije na strani centralnih sil. Niti interes habšburške monarhije se ne dajo spraviti pod en klobuk; cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Stališči svojega vladnega sistema bi morali biti Avstrija in Rusija najboljši prijateljici. Kaj se naslanja demokracija na demokracijo, tako se opira absolutizem na absolutizem. Naravna in logična je bila nekdanja "zveza treh cesarjev," takozvana sveta alianca Rusije, Prusije in Avstrije. V njej je bilo načelo absolutizma najčetrti steje izraženo. V njej je bilo tudi jasno, da niso imeli s to zvezo nič opraviti narodi, ampak le njih vladarji, ki so bili složni v tem, da imajo kot narodniki skupne interese in da jih morajo skupno braniti proti ljudstvu.

Kako je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos? Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Stališči svojega vladnega sistema bi morali biti Avstrija in Rusija najboljši prijateljici. Kaj se naslanja demokracija na demokracijo, tako se opira absolutizem na absolutizem. Naravna in logična je bila nekdanja "zveza treh cesarjev," takozvana sveta alianca Rusije, Prusije in Avstrije. V njej je bilo načelo absolutizma najčetrti steje izraženo. V njej je bilo tudi jasno, da niso imeli s to zvezo nič opraviti narodi, ampak le njih vladarji, ki so bili složni v tem, da imajo kot narodniki skupne interese in da jih morajo skupno braniti proti ljudstvu.

Kaj je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos?

Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Kaj je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos?

Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Kaj je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos?

Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Kaj je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos?

Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Kaj je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos?

Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Kaj je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos?

Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Kaj je le mogoče, da je ta logična zveza sedaj popolnoma pretrgana? Kako je mogoče, da je v evropskih razmerah tak kaos?

Sa načetno na nezmisel, kamor se obrnemo. Zlasti v narodnem klobuku, cilji Ogrske so radikalno nasproti temu, kar želi Avstrija. — Interesi narodov seveda sploh ni govoriti o tej vojni.

Kaj je le mogoče,

Svobodna Poljska.

Ko sta avstrijski in nemški vladar razglasila takovano poljsko neodvisnost, so se nekateri nemški listi jezili zaradi te "radodarnosti," češ Nemčija naj bi obdržala, kar je osvojila. Med vrsticami so tudi izražali upanje, da je avstrijsko-nemška odredba le provizorična, po vojni da se pa Poljska spoji z Nemčijo. Drugi časopisi so pa slavili Viljem in Franjožefja kot osvoboditelja in pripovedovali velike reči o navdušenju, ki vlada v Varšavi in na Poljskem sploh.

Naravno. Na Poljskem je bilo navdušenje. Kaj pa bi se moglo v naših časih zgodi v javnem življenju, da ne bi izvalo navdušenje? V Ameriki je izvoljen Wilson. Zato je navdušenje po Ameriki. Če bi bil izvoljen Hughes, bi bilo tudi navdušenje. Poglejte Chicago. Za predstavitev je izvoljen Wilson, demokrat — z navdušenjem; za guvernerja je izvoljen Lowden, republikanec — z navdušenjem. V Georgiji so linčali Franka — in bilo je navdušenje. Za vsako reč so eni ali pa drugi navdušeni. In kako, da se ne bi našli na Poljskem ljudje, ki so navdušeni, če se jim pove, da je Poljska sedaj svobodna? Zlasti ko imajo oblast nad deželi tisti, ki potrebujejo tako navdušenje in ki ga lahko malo podrezajo, če ne pride samo od sebe?

V takih časih, kakršni so sedanji, mora biti človek trezen in skeptičen ip se ne sme vdajati vplivom navdušenja. To ni veselo. Upamo, da pride doba, ko bo drugače in ko ne bo treba, da bi vedno stal sum na straži. Toda sedaj se nismo tako daleč, da bi se smeli kdaj popolnoma brezkrivo veseliti življenja in tega, kar prinaša.

Pojaki so dobili svobodo in mi nismo vrtali. Kaj ne ljubimo svobode? Kaj je ne privoščimo Poljakom?

Ej, sebi je želimo, vsem narodom je želimo, kako da je ne bi Poljakom, ki so imeli v svoji zgodovini take tragedije? Toda ko so telegrami posredovali o nemško-avstrijskem razglasu, "darujočem" Poljakom "svobodo", smo jih pogledali natanceneje in spoznali smo staro igro: "Svoboda" ni bila nič druga, kakor maškarna obleka, skronjena od nemškega in avstrijskega militarizma. Hindenburg dobi nekoliko poljskih regimentov pod svojo komando, poljska svoboda je pa še vedno na vrbi, kakor je bila pred vojno.

Nobene velike tajnosti nismo odkrili s tem. Kdor se je le toliko potrudil, da je prečital razglas nemškega vojnega guvernerja v Varšavi, je to lahko spoznal. Proklamacija poljske neodvisnosti ni imela praktično nobene veljavne in je ni mogla imeti, ker je nobena neutralna država ni mogla privzeti. V Washingtonu so že izjavili, da smatralo to sedaj za vojni ukrep, iz katerega ne morejo izvajati nikakršnih posledic, dokler se ne je nes vojna. In na enakem stališču stoji naravno tudi drugo vlade.

Kaj pa pravijo Poljaki

Član ruske dume in vodja poljske stranke na Ruskem je podal izjavo, v kateri pravi:

"Sredi vojne so bile nemške vlade tako predzrne, da so hoteli vnaprej določiti ne le usodo Poljske, ampak usodo srednje Evrope sploh. Poljsko kraljestvo, ustanovljeno od Nemcev, bo v mnogih ozirih odvisno od Nemčije in postane govor o rožje nemškega imperializma."

"Poljski kraji na Pruskih, zibelka poljskega naroda, so obsojeni na neadzrno germanizacijo v bodočnosti. Galicija ostane pod oblastjo Habsburžanov in je p d pretvezo avtonomije odreza na od vsakega vplača na notranje zadeve Avstrije."

"Poljsko ljudstvo ne soglaša z uredbo, ki jo v nasprotju z njegovimi željami, katerih cilj je vstajanje egle Poljske — vstajanje, katero je ta vojna napravila gotovo. Odločno protestiramo proti tej akeji Nemčiji, ki pomeni novo delitev Poljske in naj bi uničila zgodovinsko enotno združev Poljakov, ki je nemogoča brez Krakova. Poznanja, Slezije in poljskega morja."

"Ravnanje Nemčije ima očitno namen, da privede spor med Poljsko in Rusijo in njiju zavezniki, in da opraviči v očeh sveta svoj razburljivi način rekrutiranja. Prepričani smo, da ne bo poljski narod zapuščen v svojem tragičnem položaju, in da razglase Rusija in njeni zavezniki,

da bo poljsko vprašanje rešeno v svoji celoti." In kaj pravi Rusija?

Uradna izjava se glasi:

"Nemška in avstrijska vlada, poslužujejo se začasnega zasedenja dela ruskega ozemlja, sta razglasili ločitev poljskih okrajev od ruske države in njih ustanovitev kot samostalna država. Namen naših sovražnikov je očitno, da dosežejo pomnožitev svojih armad."

"Carska vlada smatra to dejanje Nemčije in Avstro-Ogrske za kruto poseganje naših sovražnikov v načela mednarodnega prava, ki prepoveduje, da bi se prebivalstvo v vojaško zasedenem ozemlju sililo na dodajanje vojaštva za boj proti lastni deželi. Carska vlada smatra to akeijo za neveljavno."

"Rusija je od začetka vojne že dvakrat izvala svoje nazore o vsem poljskem vprašanju. Njen namen je, da ustvari celo Poljsko, ki bo uživala, kadar se konča vojna, pravico, da svobodno upravlja svoje narodno, intelektualno in gospodarsko življenje na podlagi avtonomije pod suverenitetu Rusije in ob ohranitvi načela enotne države. To čarjevo odločilo ostane neomajano."

Ves svet torej spoznava, da je takovana poljska neodvisnost le vojaški ukrep Nemčije in Avstrije. V Berlinu in na Dunaju jim ni prav nič za poljsko neodvisnost, pač pa za poljske re-gimente.

Če pravi Rusija, da je to zoper mednarodno pravo, ima popolnoma prav. Seveda je postalo mednarodno pravo tekmo te vojne nekaj takega kakor znani mož iz kavčuka, ki je postavljen na zabavničih, da ga ljudje za svoje veselje klofutajo. Kršitve mednarodnega prava so že naj-vskdanje reč in človek se pravzaprav ne bi smel več razburjati ob tem.

Toda med zločinom in zločinom je razlika. Ukrasti klobaso in ubiti mater ni vseeno, čeprav je oboje prepovedano. Nemčija prav dobro ve, da spravlja z rekrutiranjem Poljakov te ljudi v smrtno nevarnost, ne le tako, kakor je vsak vojak v nevarnosti, ampak ker so oni doslej pravno russki državljanji in postanejo po zakonu veleizdajale, čim pograbijo puško zoper Rusijo.

Imajo li v Nemčiji in v Avstriji boljše, nemej na Rusiji, kakor sami o sebi?

Na stotine smrtnih obošdom smo čitali iz Bosne, Hercegovine, Dalmacije, Srijema, Štavonije zaradi "izdajstva". Srbi se niso hoteli bojevati zoper Srbe, in avstrijska vojna sodišča jim niso prizanesla. Kar kaznujejo sami z vidiščami, zahvalev sedaj od Poljakov. Ali res upajo, da bodo Rusi bolj človeški od njihovih rahljev?

Ne, tega gotovo ne misljijo. Ampak mar jim ni, kaj se zgodi z ubogimi Poljaki, če jih le morejo sami porabiti za kanonenfuter.

V Varšavi morajo biti navdušeni. Kajti oči nemških stražarjev pazijo, kdi ni navdušen. Ali poljski poslanece na Ruskem, ki ne stoji pod oblastjo nemškega guvernerja, kliče: "Kar snije Nemčija, ni Poljska! Viljem in Franjožef razglašata neodvisnost, zato da preprečita zadnjenje Poljske!"

In priznati se mu mora, da govori resnico. Pruski Poljaki nimajo nič manj pravice do neodvisnosti, kakor ruski. Toda Viljem je pripravljen jemati, ne pa dajati. In iz pruskih Poljakov hoče napraviti "zvezte Pruse".

Rusija pa? — Ej, v Petrogradu se ne znajneesar naučiti. O poznanjskih in galijskih Poljakih govore, nad katerimi nimajo oblasti, in o russki suvereniteti, katere si Poljaki tako malo žele, kakor nemške ali pa avstrijske. Egoizem je na strani centralnih sil, egoizem je na strani Rusije. Resnično veliki ne znajo biti nikjer. Niti izkušnja jih ne iznubi.

Če bi bila ruska vlada takoj od začetka jasno, brez diplomatičnega zavijanja povedala, da hoče obnovitev cele in resnično neodvisne Poljske, če bi bila znala biti tako velika, da bi se bila odkrito odpovedala suvereniteti, ki je vendar nadvlada, bi bil položaj za Rusijo danes vse drugačen. Kar bi bila Poljakom darovala, bi bila na drugi strani, v drugem oziru četvero pridobila in svoje vojne žrtve bi bila zmanjšala.

Ali kako bi mogla biti caristična vlada velikodušna?

UTRINKI.

Z njim zelo povečava. Če so fabrikanti "Nemčija", tedaj je združitev "srečen dogodek za Nemčijo". V vsakem slučaju je to srečen dogodek za kapitaliste. Zelo podoben je ustanovitvi trusta in zelo bo povečal njihovo izkorisčevalno moč napram konsumentom in napram delavcem. Gotovo ima tudi vojna tukaj svoj delež. Ali tudi brez vojne je tako združevanje kapitalistov zelo naravno. Kakor v Nemčiji se izvrši prej ali pozneje tudi v drugih deželah. Gorje delavščini, če ne razumelo, da se mora enako trdi... zaražiti!

Papež je postal Avstriji protest, ker so njeni letalec napadli Padovo in metali bombe v kraju, kjer živi civilno prebivalstvo. Benedikt pravi, da je bilo vsled takega barbarskega vojskovanja ubitih mnogo nedolžnih ljudi, zlasti žen in otrok, in da se ne more tako vojskovanje na noben način trpeti, ker nasprotno vseh mednarodnim zakonom in vsaki človečnosti.

Ne moremo se sicer pobahati, da smo z njegovo rimske svetostjo vedno enega mnenja; v tem smislu pa radi priznamo, da ima prav, če imenuje metanje žen in otrok barbarsko. Le da ne bi bili mi na njegovem mestu rabili besede o "nedolžnih" žrtvah vojne. Tudi na bojiščih padajo skoraj sami nedolžni; tisti, ki so kriči vse vojne, skoraj še vse žive. In vse to klanje za interes vladajočih je barbarsko.

Vendar je pa ubijanje žen in otrok bolj divjaško, kakor umor v boju. V tem oziru ima papež prav. Toda kaj po-

Za utrjeno prepričanje.

Slišal sem znance, vsega spoštovanja vrednega moža, visoko izobraženega in prvega strokovnjaka v njegovem vedenju, ki mi je dejal: V Ameriki je dandanes vsak inteligenčen človek socialist.

On sam, dasi zelo inteligenčen, — ni bil socialist. Bil je pa prepričan, da je Priznaval je, da se gode delavstvu, ali kakor je on dejal, "siromašnejšim razredom," krivie; želel je, da bi se to na nekakšen način popravilo, da ne bi bilo toliko garanja, da bi bile plače dostojne, da bi bila tudi delavščinom omogočena boljša vzgoja. In mislil je, da je to socialistem.

Pri volitvah je glasoval za tisto meščansko stranko, ki se mu je zdela naprednejša. Tupatam si je izbral kakšno simpatično ime tudi izmed nasprotnih kandidatov. Če se mu je zdelo, da ima posamezen socialist upanje na zmago, mu je dal svoj glas.

Prepričan je bil, da je to socialistično.

Zal mi je bilo, zameriti mu pa nisem mogel mnogo. Njegova veda je bila zanj skoraj vse življenje. Tako je bil zakopan vanjo, da mu ni ostalo časa za kakšen drug študij. Razumel sem, da mu ni mogoče drugače. Če hoče doseči svoje znanstvene cilje, jim mora posvetiti vse svoj čas vse svoje moči.

Ampak to je bil vzrok, da tudi socialistizmu ni mogel študirati. Tupatam je pobral nekoliko drobnih o njem, to je spravil v zvezo s svojo prirojenim srčno dobroto, in to mu je bil socialistem. Zdelo se mu je popolnoma naravno, da je človek v vsaki stranki lahko socialist in da za dosego socialističnih ciljev sploh ni treba posebne stranke.

V tem zmislu je gotovo v Ameriki mnogo socialistov. Toda za socialistično gibanje, za socialistični cilj, za osvoboditev delavščinoga razreda so prav toliko vredni, kolikor tisti, ki preključuje socialistem in se odprtbo bojujejo proti njemu.

Dobro sreč še davno ni socialistem in s samo ljubezni si delavščini razred prav nič ne opomore. Če se pravi, da je moderni socialistem znanstven, pomesti to v prvi vrst, da je za socialistem treba znanja. Kjer ni tega, tam ne more biti trdnih, prepričanih, zanesljivih socialistov; tam ne more biti združenega socialističnega gibanja; tam naposred ne more biti socialistične zmagje.

Priznajmo odkritosreno, da je takega socialismu še vse premalo, posebno pa v Ameriki, kjer spada površnost med najnavadnejše lastnosti. Zato se tudi še tako lahko zgodi, da najdemo včerajnjega sodruga nenadoma v drugi stranki, morda tudi na drugi kandidatni listini. Gotovo je, da ni bil tak mož nikdar socialist, tudi takrat ne, ko se je tako imenoval in ko je morda agitiral za socialistem.

Kdor je res socialist, je prepričan, da ni za delavščini razred rešitve razen v socialistumu. To njegovo prepričanje ne izvira le iz nekakšnega veri podobnega mišljenja, temveč iz znanja. Za to prepričanje ima neizpodbitne dokaze. In še je spoznat, da ni rešitve, dokler ne pada kapitalistični sistem, je nemogoče, da bi sam sodeloval pri ohranitvi tega sistema.

Toda mnogo jih je, ki si z vprašanji družbenega reda in gospodarskega sistema sploh ne belijo glave, pa si vendar domisljajo, da so socialisti. Marsikdo se se počaha: "Jaz ne poznam teorije; ampak iz prakse sem socialist." In večinoma je ta "praksa" prazna beseda brez pomena.

Iz take "prakse" se je porodil ameriški unio-nizem; taka praksa je bila mati zmedenega sindikalizma: na tleh te prakse je zrastla bužavzna dobrodelnost; na to prakso se sklicuje prohibicija.

Znanja, v katerem ima socialistem svoje temelje, ne nadomesti nobena praksa. In brez tega znanja ne homo nikdar imeli trdnih socialistov.

Tako sklicevanje na "prakso" najdemo tudi drugod. V njem tiči preveč velika doza osebnosti, spojena z zanikanjem znanja. Gotovo je praksa povsod potrebna, toda ne kot nasprotje znanja, temveč kot njegova uporaba. Zdravnik mora najprej teoretično poznati svojo stvar, potem še more prakticirati. S prakso se ho razvijal in spolnjeval; ampak kdo je tako neumen, da se ho dal operirati od človeka, o katerem ve, da ne pozná anatomije? Kam bi prišli, če bi dovolili mazačem, da rezajo, šivajo, kurirajo, zapi-

sujejo medicine in strupe, češ s tem bodo dobili praks?

Socializem ni do zadnje strani dotiskana knjiga, v katero se ne bi moglo nič več zapisati. Vsaka znanost se spopolnjuje. Ali v vsaki vedi velja to, da se, kar je že znanega, naučimo, in na tem gradimo dalje.

Kdor se hoče na primer baviti z našo zemljo, mora preštudirati, kar je že znano o njej. Potem pa lahko dalje eksperimentira, meri, koplije, grebe, računa, in morda doseže znamenite nove rezultate. Ali kam bi prišel, če bi zaničljivo prezri dosedanje znanje, vzel stvari, kakor se njemu zde, pa bi hotel na tem graditi dalje? — Zdi se mu, da solnce zjutraj vzhaja, zvečer pa zapada, torej da se suče okrog zemlje. Zdi se mu, da je zemlja okrogla, grbava plošča. Ali "znanost", katero bi izvajal iz faga "praktičnega spoznavanja," bo preklicano čudna in ne bo vredna prebitega belica.

Zdi se ti, da zaslužijo delavci premalo. Če bi imeli boljše plače, bi lahko več kupili, udobje stanovali in sploh bolje živel. Torej si prepričan, da tiči vse vprašanje v boljših plačah. "Praktično" si prisel do tega spoznanja. In to "praktično spoznanje" ni vredno piskavega oreha. Kapitalizem ti lahko plačuje deset dolarjev na dan, pa bo večji večer kakor danes s tremi, ker ima isti kapitalizem moč, da ti podraži vse živilske potreščine tako, da ne boš izhajal niti z dvajsetimi dolari.

Mož si je "na podlagi svojih praktičnih izkušenj" vtepel v glavo, da so plače vprašanje vseh vprašanj. Pri kakšni priliki se zgodi, da se plače povisajo morda vsled štrajka, morda imajo kapitalisti sami razloge, da store to. In sedaj bi moral biti vse v redu. Razočaran je do dna, in zdaj "naj hudič vzdane vse skupaj". Včeraj je vse razgret agitiral za "socializem", danes naj gre se socializem rakom živžgal!

Ce bi bil mož včeraj vedel, kaj je socialistem, ne bi bil danes pričekoval paradiža in ne bi moral biti razočaran. Zakaj socialistem bi mu bil povelen, da ni dovolj, pridobiti deset centov, ampak da je treba porušiti vladajoči gospodarski sistem. Naučil bi ga bil, kakšen je sedanjem sistemu in kakšen bi moral biti, da bi se odpravile in one-mogočile krivice. Podal bi mu bil argumente in dokaze; dal bi mu bil prepričanje. Ce bi bil poznal socialistem, ne pa to, kar se je njemu zdele, da je socialistem, ne bi moral danes klicati hudiča, da naj vzame vse skupaj in ne bi moral nikdar opustiti socializma.

ADVENTISMENT

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 22. aprila 1909
v delavič. Penn.

SLOV. DELAVSKA

Ustanovljena dan 16. avgusta
1908.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

PREDSEDNIK: Ivan Prostor, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
POD-PREDSEDNIK: Josip Zorko, R. F. D. 2, box 50, West Newton, Pa.

TAJNIK: Blaž Novak, 20 Main St., Conemaugh, Pa.

POMOŽNI TAJNIK: Andrej Vidrich, 170 Franklin Main St., Conemaugh, Pa.

BLAGAJNIK: Josip Zele, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOŽNI BLAGAJNIK: Frank Pavlovič, 20 Main St., Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

1. nadzornik: Ivan A. Kaker, 207 Hanover St., Milwaukee, Wis.

2. nadzornik: Nikolaj Povše, 1 Craib St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.

3. nadzornik: Jakob Kocjan, 1400 E. 52d St., Cleveland, Ohio.

POROTNIKI:

1. porotnik: Anton Lavrič, box 8, Yukon, Pa.

2. porotnik: Frank Bavdek, 6303 Glass Ave., Cleveland, Ohio.

3. porotnik: Anton Welly, box 44, Superior, Pa.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOŽNI ODBOR:

Frank Škufer, 485 2nd St., Conemaugh, Pa.

Ivan Jager, b. 543 Woodland Ave., Conemaugh, Pa.

Franc Kosi, Conemaugh, Pa.

Mihael Flek, R. F. D. 4, b. 143-a, Johnstown, Pa.

Jakob Rupert, b. 238, South Fork, Pa.

Ivan Hribar, Johnstown, Pa.

GLAVNI URAD V hiši st. 20 Main St., Conemaugh, Pa.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4098 W. 31st St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so ujedno prešeni, pošiljati vse dopose naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar na se pošilja v celotno potomčino, Expressini, ali Bančnih denarnih nakazil, nikakor pa ne potom privatnih čekov na naslov Blaž Novak, S. D. P. Z. & Conemaugh Deposit Bank v Conemaugh, Pa.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakršno pomembnost, naj to nemudoma naznačijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnjem popravi.

SEJA GLAVNEGA ODBORA
S. D. P. Z.

dne 3. novembra 1916.

Navzoči: pred. John Prostor, podpred. Joseph Zorko, tajnik Blaž Novak, zapis. Andrej Vidrich, póm. Blag. Frank Pavlovič, por. odbor, Anton Lavrič in Anton Welley.

Pomožni odborniki: John Hribar, od dr. štev. 45, Mihael Flek, od dr. štev. 2, John Jager od dr. štev. 2, in Frank Škufer od dr. štev. 1.

Seje se udeleži tudi pred. Slov. del. podp., in Penzijske družbe, br. Frank Dremelj.

Preds. br. Ivan Prostor otvoril sejo ob 9. dopoldne, ter pojasni navzočim, da se je sklical zaradi združitev s penzijsko družbo; obenem spodbujan navzoče, da naj bodo vedno naklonjeni za združitev tudi z ostalimi organizacijami.

Prečita se zapisnik zadnje seje gl. odbora in se sprejme s popravkom: "Prihodnja revizija se vrši čez šest mesecov, nadaljnje pa vsake štiri meseca, kakor zahtevajo pravila."

Prede se k zadevi primanjkljaja bivšega gl. tajnika L. Bavdeka, obenem z zadovo National Surety Co. K temu poroča br. Blaž Novak sledi: Kolikor je njemu znano, se zavarovalna družba protivi pokriti primanjkljaj v polnem, pač je bila prvotno pripravljena primanjkljaj pokriti le deloma, namreč s kakimi \$2000; ker se pa gl. odbor s tem nikakor ni strinjal, se je stvar nekoliko zavlekla. Iz nadaljnih poročil pa je razvidno, da se družba proti primanjkljaj potrki ter je mnenja, da se bo moral proti družbi končno sogledni postopati; pojasnjuje tudi, da se družba izgovarja, da se bivši tajnik ni držal pogodb, katero je zahtevalo njegova varčina, češ da ni on denarja že tisti čas, ko je družba dala za njega varčino, pravocasno na banko nalagal. Poročilo se vzame na znanje, obenem se sklene, da se pozove zveznički lvetnik na sejo, da vse podrobnosti načrtnejo pojasniti.

Brat Pavlovič poroča, da je slišal, da ima bivši tajnik L. Bavdek razposojen denar pri gotovih ljudeh, obenem poroča, da se je vse potrebno preskrbelo, da se ta denar lahko iztrira s podlagi sklepa.

Prede se na zadovo združitev S. D. P. Z. s Penzijsko družbo. Br. tajnik priporoča, da se ukrene vse potrebno za vpljavljavo razredov, ki bodo odgovarjali sistemu, po katerem se bo moglo poslovati v gl. uradu tudi za člane, ki so bili zavarovani pri penz. družbi; priporoča, da se ustanovi še en oddelok in sicer za \$100.00 usmrtnine in en dollar bolniške podpore ozir. dva dolara bol. podp., da bi tako moglo odgovarjati sistemu, ki ga imajo pri Penz. družbi. Br. Budna želi pojasnil, kako bo z onimi člani, ki so člani pri obeh organizacijah, namreč so zavarovani pri zvezzi za \$500.00, pri Penz. družbi pa za \$1000.00. Sledi daljše razmotrivanje ter se končno sklene, da se članstvo v takih slučajih priporoča, da svojo usmrtnino zniža od \$600.00 na \$500.00 ali pa zviša od \$100.00 na \$500.00, seveda kadar se ni prekorčil 45. leta. Umetno je, da mora vsak, kdo hoče zvišati svojo posmrtnino, biti zdravniško preiskan; obenem bo plačeval od povisane usmrtnine po starosti od tistega leta, ki jo je zvišal, ker to zahteva zakon. Kdor pa hoče oslati zavarovan, kot je bil do sedaj, bo lahko ostal zavarovan ravno za isto vsoto, kot je bil zavarovan do sedaj pri obeh organizacijah; seveda je to izjemno le za člane, ki pridejo pri združitvi v pošt. Za zvišanje ali znižanje usmrtnine ali bol. podpore so veljavna pravila S. D. P. Z.

Br. Jos. Hauptmann, taj. Penz. družbe poroča, da pride primanjkljaja za vsakega člana pri družbi po \$1.75, to da blag. zenači s S. D. P. Z. ter prosi, da naj se mu da pojasnilo, kako se pokrila ta primanjkljaja.

Predlagano in podpirano, da se da članstvu Penz. družbe časa, da lahko ta primanjkljaj plati v zvezino blažajno po mesečnih obrokih in sicer v teku šestih mesecev, v slučaju pa, da ima dr. kateremu članu pripada, toliko blagajne, da more primanjkljaj za svoje člane pokriti, tedaj se iste lahko posluži. Sprejeto.

Br. Jos. Hauptmann, taj. Penz. družbe poroča, da pride primanjkljaja za vsakega člana pri družbi po \$1.75, to da blag. zenači s S. D. P. Z. ter prosi, da naj se mu da pojasnilo, kako se pokrila ta primanjkljaja.

Predlagano in podpirano, da se da članstvu Penz. družbe časa, da lahko ta primanjkljaj napiše resolucija ter se naj pošlje omenjeni družbi. Sledi obširno razmotrivanje ter se končno sporazumno sklene, da: Ako se hoče družba mirnim potom poravnati s S. D. P. Z. ima isti plačati \$3447.30, v slučaju pa da se temu ukrepu ne podvrže, se vloži tožba za vsoto \$4405.00, to je za celoten primanjkljaj s pripominkom obrestmi do 3. sept. 1916.

V smislu sklepa gori omenjene rezolucije po hr. Fr. Pavloviču, podpirana po hr. Jos. Zorkotu, sledi:

The following resolution was made

Hauptmann, to pa le za kak tenet; v slučaju nujne potrebe se dovoli gl. tajniku še nadaljnja pomoč, to pa le za tak.

Sklene se, da se pohištvo gl. urada Penz. družbe (pisalna miza, pisalni stoj i. t. d.) proda, kar je mogoče po ugodnih cenah, v slučaju pa, da se ne razproda, se shranji v gl. uradu Zvezze.

Društvo S. D. P. Z. in Penzijske družbe se priporoča, da se po naselbilah združi v eno društvo.

Brat Ivan Kaker vpraša, kako je kaj z združitev z ostalimi organizacijami. Br. tajnik pojasni, da mu ni znano, koliko deluje izvoljeni odbor za združitev. Na predlog se sklene po klicati br. Viljem Sitterja kot člana odbora za združitev. Br. Sitter se udeleži seje ter pojasni sledi:

Kot odbornik za združitev nimam sicer nikakor poročil pri rokah, ker hrani te kakor tudi dopisovanje predsednik odbora br. Frank Černe. Po roča, da se je dopisoval z gl. odborom S. N. P. J. s katerim pa se ni moglo nikakor priti do kakršnega definitivnega sklepa, ker kot znano ni hotel pripoznati potrebe za vpljevanje kakih razredov, ki bi odgovarjali, da bi članstvo S. D. P. Z. ne bilo prizadeto na njegovih usmrtnini, vsled česar se je pogajanje začelo ustavilo; priporoča pa, da se stopi v pogajanje z ostalimi organizacijami kot na primer: S. S. P. Z. ter z Društvo Sv. Barbare, i. t. d.

Predlog, da se izvoli štiri izmed gl. odbornikov, ki naj skusajo stopiti v zvezo z ostalimi organizacijami z gl. uradom; obenem naj imajo nalogo delovati po vseh močeh, da se organizacija prej ko mogoče združijo. Ta predlog soglastno sprejet. Izvolijo se sledi:

Ivan Prostor, Blaž Novak, Andrej Vidrich in Ivan Kaker.

Tajnik poroča, da je potrebno, da se izvolita dva gl. odbornika, da napravi načrty za pravila, ki imajo tudi splošno glasovanje. Brat obljubi, da napravi načrty ter ga predloži na prihodnji seji v januarju 1917.

Zadeva Jos. Paru se reši; on se ima izkazati z zapriseženo izjavo glede svoje starosti, nakar dobi svojo politico gl. urada; obenem naj imajo izvoliti pridržani ases. za dr. štev. 78. To stvari ima izvesti gl. tajnik.

Tajnik je suspendiral dr. štev. 65 zaradi neplačanega asesmenta.

Društveni uradniki se ponovno opozarjajo, da imajo denar posiljati na naslov: Blaž Novak, Conemaugh, Pa.

Deposit Bank for S. D. P. Z., Conemaugh, Pa., nikakor pa ne samo na imo gl. tajnika.

1. porotnik, br. Ant. Lavrič predlaga pritožbo dr. štev. 46, če da je bilo premalo nakazane bol. podpore in sicer za br. Louis Oštr \$1.00 in za sestro Karolino Oštr \$3.00. Omenjena grozita s sodniško tožbo. Izkaže se pa, da sta prejela bolniške podpore, kolikor sta bila opravičena tudi mestni v katero naj se preseli. Imenovana mesta so: Johnstown, Greensburg in Pittsburgh, vsa v Pa.

Sprejme se protipredlog za splošno glasovanje.

Br. Pavlovič omenja, da sta se dve organizaciji na svojih letosnjih konvencijah izrekli za združitev s S. D. P. Z. ter je uverjen, da se bo združitev tudi gotovo izvršila, kakor hitro bodo nastopili novi gl. odbori, kateri imajo naloge to izvesti; gl. odbor S. D. P. Z. uvajuje to poročilo ter sklene, da se splošno glasovanje za prenestev gl. urada za nekaj časa odloži, in ako bi se pozneje izprevidelo, da bi združitev ne uspela, tedaj se tačko razpoložijo glasovnice.

Br. tajnik predloži ček s vsoto \$21 dol. in 65 cent, izdelan od br. V. Sitterja; priporoči, da se ta ček nahaja že skoro dve leti v uradu, ter mu ni znano, kakšen namen ima. Br. Sitter pojasni, da je bila ta vsota nabранa v prid strijaujočim članom, ker se je pa v istem času stavka poravnala, se dotična vsota ni odpustila naprej.

Sklene se, da ta denar dobi društvo, katero je najbolj prizadeto vsled strijaka; tistem se bo vpisala ta vsota na asesment v dobr.

Zaključek seje ob 6. zvečer.

Nadaljevanje seje 4. nov. 1916. ob 8. dopoldne. Navzoči vsi razun pom. odbornikov Fr. Škufer, J. Hribar in J. Rupert.

Br. tajnik poroča, da je veliko društev, ki se niso poravnala stroškov za varčino društvenih uradnikov, nekako bo z onimi člani, ki so člani pri obeh organizacijah, namreč so zavarovani pri zvezzi za \$500.00, pri Penz. družbi pa za \$1000.00. Sledi daljše razmotrivanje ter se končno sklene, da se članstvo v takih slučajih priporoča, da svojo usmrtnino zniža od \$600.00 na \$500.00 ali pa zviša od \$100.00 na \$500.00, seveda kadar se ni prekorčil 45. leta. Umetno je, da mora vsak, kdo hoče zvišati svojo posmrtnino, biti zdravniško preiskan;

obenem bo plačeval od povisane usmrtnine po starosti od tistega leta, ki jo je zvišal, ker to zahteva zakon. Kdor pa hoče oslati zavarovan, kot je bil do sedaj, bo lahko ostal zavarovan ravno za isto vsoto, kot je bil zavarovan do sedaj pri obeh organizacijah; seveda je to izjemno le za člane, ki pridejo pri združitvi v pošt.

Prede se čestitka dr. štev. 22, glede združitve S. D. P. Z. s Penzijsko družbo, in se pozame.

Tajnik poroča, da je bil nakazal dva čeka za bol. podp. za dr. štev. 14. Da se jim ves dolg odpusti, odpade. 2. Da se jim polovica odpusti, se sprejme.

Prede se čestitka dr. štev. 22, glede združitve S. D. P. Z. s Penzijsko družbo, in se pozame.

Br. tajnik poroča, da je veliko društev, ki se niso poravnala stroškov za varčino društvenih uradnikov, nekako bo z onimi člani, ki so člani pri obeh organizacijah, namreč so zavarovani pri zvezzi za \$500.00, pri Penz. družbi pa za \$1000.00. Sledi daljše razmotrivanje ter se končno sklene, da se članstvo v takih slučajih priporoča, da svojo usmrtnino zniža od \$600.00 na \$500.00 ali pa zviša od \$100.00 na \$500.00, seveda kadar se ni prekorčil 45. leta. Umetno je, da mora vsak, kdo hoče zvišati svojo posmrtnino, biti zdravniško preiskan;

obenem bo plačeval od povisane usmrtnine po starosti od tistega leta, ki jo je zvišal, ker to zahteva zakon. Kdor pa hoče oslati zavarovan, kot je bil do sedaj, bo lahko ostal zavarovan ravno za isto vsoto, kot je bil zavarovan do sedaj pri obeh organizacijah; seveda je to izjemno le za člane, ki pridejo pri združitvi v pošt.

Tajnik poroča, da je bil nakazal dva čeka za bol. podp. za dr. štev. 14. Da se jim ves dolg odpusti, odpade. 2. Da se jim polovica odpusti, se sprejme.

Prede se čestitka dr. štev. 22, glede združitve S. D. P. Z. s Penzijsko družbo, in se pozame.

Br. tajnik poroča, da je veliko društev, ki se niso poravnala stroškov za varčino društvenih uradnikov, nekako bo z onimi člani, ki so člani pri obeh organizacijah, namreč so zavarovani pri zvezzi za \$500.00, pri Penz. družbi pa za \$1000.00. Sledi daljše razmotrivanje ter se končno sklene, da se članstvo v takih slučajih priporoča, da svojo usmrtnino zniža od \$600.00 na \$500.00 ali pa zviša od \$100.00 na \$500.00, seveda kadar se ni prekorčil 45. leta. Umetno je, da mora vsak, kdo hoče zvišati svojo posmrtnino, biti zdravniško preiskan;

obenem bo plačeval od povisane usmrtnine po starosti od tistega leta, ki jo je zvi

čenih pokraju. Ali v Neimiji jin niso zaprli organizacij, tenivec na vse mogoče načine so se trudili, da jih organizirajo. Ustanovili se italijanske delavške časopise, poskrbeli so za italijanske agitatorje. In izmed teh nekdaj neizobraženih delavev jih je potem mnogo odšlo nazaj v Italijo, da so v svoji deželi organizirali svoje rojake. Nemška strokovna organizacija je pa potem še gnootno podpirala italijansko, dokler je bila premlada in prešibka, da bi bila mogla sama uspevati.

In vse to se je izplačalo. Nekdaj je bila Italija dežela, ki je dajala trume stavkokazov na vse strani: sedaj je to premagano.

V Zedinjenih državah živi na tisoče japonskih delavev. Prišli so sem in tukaj so. Kaj naj se zgoditi z njimi? Pobiti jih ni mogoče. Ali naj se izčrpo? Težko nam je verjeti, da bi mogla A. F. of L. zahtevati kaj takega. In še teže nam je verjeti, da bi se našla vrlada, ki bi storila tako brutalnost in s tem še bolj poostriila itak dovolj neugodno razmerje med Zedinjenimi državami in Japonsko.

Dejstvo je, da so japonski delave tukaj. A. F. of L. jim brani sprejem v organizacijo. Logičen zaključek je ta, da dela sama skebe iz njih. Če bi jim bila organizacija omogočena, pa bi skebali, bi se jih to lahko očitali. Ker se jim brani vstop v organizacijo, se jim ne more nič očitati. Kajti začeriti se jim ne more, da hočejo živeti.

Zdi se, kakor da ni A. F. of L. še spoznala, da škoduje njena politika ameriškim delavev bolj kar japonskim. Zakaj ta takтика vzdržuje konkurenco, ki jo delajo neorganizirani delavev organizacij. Edino modra in pravilna takтика bi bila ta, da se od vseh delavev v deželi zahteva, naj se organizirajo. Ali tedaj jin mora biti organizacija tudi omogočena.

Kar je govoril Mister Morison o splošni omejitvi naseljevanja, je tako starokopito, da ne more biti bolj. Iz njegovega govora gleda presenetljivo nerazumevanje modernih industrijskih pogojev. Kako brez vsake cene je takozvana inteligenčna izkušnja, smo že večkrat povedali. Kar se tiče naseljevanja samega, pa postane lahko kmalu za Ameriko večji problem, odkot dobiti dovolj ljudi, kateri kako se jih ubraniti.

Posemnežnih križ z brezposeljnostjo ne odpravi nobeno naseljevalno zakonodajstvo. One niso odvisne od splošnega števila delavev v kakšni deželi, ampak od zakona kapitalističnega profita. Kolikorkoli je industrijskih delavev v Ameriki ali pa kjerkoli, vedno bodo več izdelani, nego morejo potrošiti. Kajti njihove plače ne morejo imeti ob profitnem sistemu ni koli enake vrednosti njihovih izdelkov. Profit obstaja baš iz difference med vrednostjo produkta in delavško plačo. Kadar se pa nambere toliko neprodanih izdelkov, da se kapitalistom ne izplača nadaljnje izdelovanje, je kriza neizogibna.

Prepoved naseljevanja ne preči tega. Če bo v deželi manj delavev producentov, bo tudi manj konsumentov.

Né glede na to imamo pa v deželi kapitalističen političen sistem, in A. F. of L. ga sama podpira. In ta ne bo nikdar, dokler ima kaj moči, trpel, da se onemogoči njegovo profitarno. Denarno bo-gastvo, ki se je vsled vojne v Ameriki kolosalno pomnožilo, bo zahtevalo svoje profite: do teh pride, če se investira denar v industrije. Tega pa pač ni treba pri-povedovati, da potrebuje industrijske delaveve.

Mogoče je, da doživimo v Ameriki hudo krizo po vojni. Ali kajtak resno računamo s to možnostjo, vendar vemo, da tudi ta kriza ne bo večna in zaradi zaostalosti tukajšnjega delavškega gibanja tudi ne poruši kapitalističnega sistema. V taki krizi lahko propade nekoliko velikih kapitalistov, tudi nekoliko korporacij. Ali njih bo-gastvo ne izgine kakor kafra, temveč pride le v druge roke. In kadar se bozor zopet potolažijo, pojde to novamo koncentrirano bo-gastvo v investicije in bo zahtevalo — delavev. Čim bolj bo A. F. of L. omogočoval organizacijo in agitirati proti naseljevanju, tembolj se bo kapital posluževal — skebov.

Kar se posebej tiče propagande zoper Japonec, pa menda vodilni duhovi A. F. of L. še niso ugotovili, do kakšnih posledic voda ta politika. Morda bo marsikateri izmed njihovih kapitanov presenečen,

ali resnično je vendar: Če ostanejo na svojem dosedanjem stališču in če hočejo biti dosledni, morajo postati — militaristi.

Znano je, da ni politično razmerje med Japonsko in Zedinjenimi državami posebno ugodno. Kljub temu, da igrajo oficijski krog, nekakšno vzajemno prijaznost in da si Wilson in mikado ob otvoriti nove brzjavne proge brezčično češtata, bi bilo vendar smesno tajiti, da obstaja med obe ma deželama trajna napetost in da vlada na obeh straneh nezaupljivost.

Med točkami, zaradi katerih se Japonsko pritožuje, igra baš nasopanje Amerike proti japonskim naseljencem veliko vlogo. Za "deželo solnčnega vzhoda" je to ne-preporočna važna reč. Japonsko ima že sedaj več prebivalstva, nego ga more rediti. In tudi tam se ljudstvo množi. Kaj z njimi? Ne-kam se mora izseljevati.

Naseljevalno zakonodajstvo si-ter ni prvi vzrok nasprotij med našo republiko in mikadovim cesarstvom. Glavni razlogi so kakor povsod v kapitalistični konkuren- ci. In ta bo postajala ostrejša.

Kakor ameriški, ima tudi japonski kapitalizem ogromen dobiček od vojne. In tudi on bo hotel imeti od teh kapitaliziranih dobičkov nove dobiček. Ameriška in ja-

ponska trgovina se marsikje srečava. Prihajali si bosta tudi na-vskriž. Če pa bo tedaj japonski kapitalizem želil konflikt, bo lahko svoje namene prikril pretvezo, da hoče ščititi opravičene in-terese svojih izseljencev pred a-meriškim zatiranjem.

A. F. of L. zagovarja tako zati-ranje. Če vodi to do vojne, mora biti A. F. of L. tudi za vojno in dosledno tudi za militarizem. Ona mora tedaj kapitalistični vladu dovoliti vsa sredstva za vojskova-nje. Ne le da morajo unije tedaj preklesti določbe, ki branijo uji-hovim članom vstop v milice, ampak zagovarjati morajo prisilno vojaško službo, ker jih daje v se-danjih razmerah le ona garancijo zoper "rumeno nevarnost", katero prenašajo same na polje delav-skega gibanja.

To je absurdno s stališča delav-skih interesov. Ampak s stališča na-katero se postavlja A. F. of L., se mora priti do takih sklepov.

V ameriških unijah je mnogo članov in uradnikov, ki so se vpi-sali v razne "Peace Councils" in druge mirovne družbe. Nekateri so se mogočno navduševali za Bryana. Mnogo je bilo deklamacij o miru. Gompers je skliceval sveto-venski delavski kongres za sveto-venski — le socialisti je hotel iz-klikniti z njega.

Clovek je res v nepriliku: Ali naj smatra te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smatra te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smatra te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smatra te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smatra te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smatra te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

Biti za mir, je lepo. Tudi mi smo za mir. Toda kdor je resnično za mir, mora voditi mirovno politiko, ne pa tako, ki postruje nasprotja in vodi očitno v najne-varnejše konflikte.

Polidika je, res v nepriliku: Ali naj smarta te ljudi za neodzravljivo kratkovidne, ali naj vidi v njih početju sam humbug?

teh vprašanjih, kadar bodo spoznali svojo naloge v današnjem človeški družbi, takrat, in šele takrat bodo pokazali hrbet političnim meštarjem, kateri danes izrabljajo njihovo nevednost v svojo lastno korist.

Upam, da se bodo rojaki poslužili lepe prilike in postali redni obiskovaleci naše čitalnice.

M. Petrovich, taj.

VABILO.

Chicago, Ill.

Slovensko Mladensko Samostojno Podporno Društvo Danica je sklenilo na svoji mesečni seji julija meseca t. l., da priredi za podporo vodov in sirot v starem kraju gledališko predstavo "SIN" s plesom v nedeljo 26. novembra t. l. v Narodni dvorani na 18 St. in Racine Ave. Začetek ob pol treh popoldne.

Kolikor denarja se bo sprejelo v ta namen, bo vložen na kako nacionalno banko v Chicagi, v poseben sklad, dokler ne bo društvo sigurno, da pride denar med naše uboge rojake.

Zatorej vabimo vse Slovence in Slovence, da na ta dan pokažejo svojo dobro voljo in se udeleže kolikor mogoče v največjem številu.

Vstopnice lahko kupite pri sledenih:

Po svetu.

Med dobrotniki republičanske stranke, ki so podprtli ujen volilni fond, so bila sledenca imena in doneski: George F. Baker jun. \$25,000; Clarence H. P. Whitney \$30,000; Clarence H. Mackay \$20,000; T. Coleman DuPont \$10,000; J. W. Seligman and Co. \$10,000; Mortimer L. Schiff \$10,000; J. P. Morgan \$10,000; Cornelius Vanderbilt, \$10,000; John R. Willys, \$10,000; J. D. Rockefeller, Jr., \$8,000; Vincent Astor, \$5,000. — Med enikačkimi darovalci, so bili sledenca: R. T. Crane, Jr., \$25,000; Julius Rosenwald, \$15,000; William Wrigley, Jr., \$10,000; J. Ogden Armour, \$8,000; Jas. A. Paton, \$5,000; John G. Sheld, \$3,000. — Med prispevatelji za demokratično stranko nahajamo sledenca enikačka imena: C. R. Crane, \$15,000; C. F. Davis, \$15,000; T. D. Jones, \$12,500; John Barton Payne, \$15,000; D. B. Jones, \$12,500; W. C. Nibley, \$10,000; Roger C. Sullivan \$5,000; E. N. Hurley, \$5,000; W. A. Tilden, \$5,000; M. Jacobowsky, \$5,000; F. E. Peabody, \$5,000; Winston, \$1,000.

To so vseskozi znani kapitalisti in izkorisčevalci delavev. Ali sta torej obe meščanski stranki kapitalistični ali ne? In vendar verjame nekoliko milijonov delavev, da bodo političarji, ki so bili očitno izvoljeni s kapitalističnim denarjem, služili proletariatu proti kapitalizmu!

Pri volitvah se je v San Franciscu glasovalo tudi o dodatku k mestnim zakonom, s katerim se prepoveduje stavkujočim delavcem postavljati stavkarske straze. Dodatek je bil seveda odklojen. Saj je nemogoče, da bi se našel delavec, ki bi glasoval za kaj takega.

Mislite! — Ne! Dodatek je bil slovensko sprejet! Ne le bi, ampak tudi vrv okrog vrata si pletejo delaveci sami. Pa naj še kdo pravi, da niso sami krivi, če so zatirani!

Ruska vlada zopet enkrat slovensko izjavila, da ne sklene nobenega separatnega miru z Nemčijo. Znanje ministristvo je razposlalo vsem poslanikom izjavo, v kateri pravi:

"Pred kratkim so časopisi v nekaterih deželah razširjali vesti, da so se vršila nad Rusijo in Nemčijo pogajanja zaradi sklepa separatnega miru. Te vesti niso napravile nobenega vtiska na rusko vlado. Carska vlada izjavila najodločnejše, da so te vesti absurdne in so se mogle poroditi in verjeti le v sovražnih deželah. Rusija trdno vzdrži zvezo s svojimi hrabrimi zaveznicami in nikakor ne misli na sklepjanje separatnega miru. Bojevala se bo ob strani svojih zaveznikov do zadnje ure končne zmage. Nič, kar store naši sovražniki, ne omaja tega neizpremenljivega odloka Rusije niti v najmanjši meri."

Pri vseh takih izjavah ne ve človek nikdar, pri tem da je Morda je trditev ruske vlade popolnoma resnična. Toda če bi bilo med njo in nemško vlado res kakšno tako pogajanje, vendar ne bi tega priznala. Saj imajo ljudje besede, da lahko zatajujejo z njimi svoje misli. Da so vesti o separatnem miru popolnoma brez podlage, se le ne more trditi. Iz ruskih virov n. pr. vemo, da je bil v Stockholmu nekakšen sestanek med nemškimi in ruskimi političarji Natančnejšega seveda ne bi mogel povedati nihče razan tistih, ki so se ga udeležili. In da je konservativna stranka na Rusku od začetka vojne zahtevala sporazum z Nemčijo in da ima ta stranka največ vpliva na dvoru, je ravnotak znano. Nič večja tajnost ni, da bi gotovi krogi na Nemškem, predvsem priski junkerji radi spravo z Rusijo.

Izjava ruske vlade je morda popolnoma resnična, toda če bi prišla danes ali jutri vest, da je med Rusijo in centralnimi silami sklenjen poseben mir, ne bi bilo to nič kaj veliko presegneče.

Londonska "Wireless Press" prima sledenca poročilo iz Berna: Pred glavnim odborom parlamenta je kancelar Bethmann Hollweg izjavil, da je obljuba Nemčije glede ne ustavitev neodvisnosti poljskega kraljestva le pogojna. Odvisna je v prvi vrsti od tega, kakšen uspeh bo imela ustavitev poljske armade, ki se mora bojevati zoper

John Košček, 1809 S. Racine ave.
M. Nemanich, 1900 W. 22nd St.
Frank Mravlja, 1908 S. 56th Ave.
Cicer, Ill.

Za dobro posrežbo posbrbi od bor.

Frank Kosmach, tajnik.

Listu v podporo.

Anton Millar, Cooke, Mont. 50c.
Steve Kopriva, Fayette City, Pa. 25cc.—Nabranzo na domači zavabi povodom rojstnega dne Martina Prašnikarja, Martina Simonca in Karola Lešnika v Nokomis, Ill., in poslano po J. Mekinda \$4.15.—Frank Mlekuš, Springfield, Ill., 25c.—Frank Novak, Los Angeles, Cal., 25c.—Primož Sever, Lorain, O., \$2.00.—J. Arc, Mulberry, Kans., 20c.—Frank Udovich, Izgubljena stava 50c.—Philip Godina, istotako 50c. Obi v Chicago, Ill.

Skupaj ..... \$ 9.10
Zadnji izkaz 457.06

Vsega \$466.16

Voditelji cestnih železničarjev v Chicagi so pri volitvah strastno agitirali za državnega pravnikov McGlaya Hoyne, ki je bil protikanidat socialistov Cunnea. Pripovedovali so jim, kakšne zasluge si je Hoyne pridobil za cestne železničarje ob laškem štrajku. In večev skupaj.

na cestnih železničarjev je res glasovala za gospoda Hoyna, ki je iz svojega urada naredil komedijo.

Kdo ima res zasluge za cestne železničarje? — Ko je izbruhnila stavka, sta socialistična aldermana Kennedy in Rodriguez vložila predlog, ki je prepovedal uvoz stavkokazov. To je bilo odločilno. To je vzelu družbam možnost, da zmagajo. In to je prisilil župana, da je posredoval. Če bi bile mogle družbe kakor po navadi uvažati stavkokazove, bi se bilo godilo cestnim železničarjem tako kakor v New Yorku.

Kaj pa jim je storil Hoyne dobre? — Kot njih zastopnik v razsodišču jim ni priznal niti polovice tega, kar so zahtevali, in se na to so morali potem čakati ečne mesece.

Hoyne, Hoyne, Hoyne! Če bo pa zopet stavka, bo pa treba zopet socialistov, da se potegnejo za u-službene.

V New Yorku trdijo, da je bila silna podražitev premoga pred volitvami prekanjen volilni manever. Ne, bi se bilo čuditi.

V Ameriki je 44 obitelji, od katerih ima vsaka več dohodkov na leto, kakor zaslubi stotisoč delavcev skupaj.

sovražnike Nemčije. Če ne bo število poljskih prostovoljev zadostno, vpelje Nemčija obvezno vojno službo. Če bi se Poljaki temu upirali ali pa če pride nemški generalstab do spoznanja, da poljska armada ni zadovoljiva, tedaj prekliče cesar oblubo, da dobe Poljaki neodvisno kraljestvo.

Ne vemo, če je vest iz Švice resnična ali ne. Verjetno je pač zelo. Dva glavna razloga jo podpirata. Prvi je ta, da niso bili nacionalisti na Nemškem nič navdušeni od poljske neodvisnosti. Njihovi listi so naravnost vpraševali, če je Nemčija zato osvojila Poljsko s svojo krvjo, da jo poklanja sedaj drugim? Da bi Bethmann Hollweg rad potolažil te ljudi, ni nič čudnega. Drugi razlog je ta, da sta izdala Viljem in Francožev svojo proklamacijo sploh le zaradi tega, da pomnožita svojo vojsko s Poljaki. To je bilo iz guvernerjevega manifesta samega popolnoma jasno. Če se zanaša nemška vlada na prostovolje — in na kaj drugače se z oziroči na mednarodno pravo pravzaprav ne sme zanašati — tedaj je dvomljivo, da bo vojaški stan za maso Poljakov tako privlačen, kakor bi si želela Nemčija. Grožnja, da se prekliče njih samostalnost, če se jih ne oglasti dovolj za puško, je torej zelo razumljivo militaristično sredstvo. Dvomljivo je pa, če bo tudi ta grožnja dovolj uspešna — v zmislu Avstrije in Nemčije.

Bethmann Hollweg pravi, da vpelje v tem slučaju Nemčija prisilno vojaško službo. To je že mogoče. Pravice sicer absolutno nima; toda za eno kršitev mednarodnega prava več ali manj se že nihče ne zaneni.

Ali Bethmann Hollweg ima še nekaj v rezervi, in to je pravzaprav najimenitnejše od vsega. Poljaki lahko vsi do zadnjega oblečajo vojaško sukњo in se lahko dajo ubijati kakor zajci — za poljsko neodvisnost. Ampak če izreče nemški generalstab, da niso poljski vojaki nič vredni, poreči kajzer Viljem, da si Poljaki niso zasluzili svobode, in manifest o njihovi neodvisnosti bo "krpa papirja" kakor belgijska neutralnost. In taki pa papirji se vsak tip lahko raztrga.

Um — kaj pa če bi bilo kajzerja jutri žal, da včeraj podpisal obljubo? Komu je pa generalstab podrejen? Ni li popolnoma jasno, da bo ta generalstab zpolnil kajzervoželo željo, tudi če bi se po ljudi bojevali kakor lev? Kajzer naj le namigne, da je treba poljsko armado označiti za malovredno, in generalstab bo takoj opishe za ničredno. Potem se pa kos papirja, na katerem je zapisana obljuba poljske svobode, lahko raztrga.

In kaj auj tedaj Poljaki storē? Naj li gredo prosit Rusijo, da jih zdaj zopet ona anektira in začne nove vojno z Nemčijo? Ali naj se sami upro Nemčiji in riskira, da se pobijejo še tisti, ki dolej še niso padli za kajzera?

Ej, cesarske obljube, od vseh človeških obljub ste najbolj podobne penam. In najbolj obžalovanja vredni so ljudje, ki se zanašajo na vas.

Iz Nemčije prihajajoči ljudje pripovedujejo v Švici, da ima na Nemškem vsaka oseba pravico do 125 gramov mesa in do enega jajca na teden. Mleko se prodaja le za otroke in bolnike. Meso je po 5 do 8 mark kilogram, jajca po 30 fenigov, mleko po 70 do 80 fenigov najmanjša steklenica.

William Waldorf Astor ima v New Yorku hišo in druga posestva, katerih vrednost se ceni na petdeset milijon dolarjev. Njegovi dohodki od teh posestev znašajo več kakor 4 milijone dolarjev na leto. V New Yorku plačuje miljon in četrt za davke in takse; ostane mu torej dva in tri četrt milijona čistega. To je dohodek, za katerega se mu ni treba dotekniti niti najmanjšega dela.

Astorju pa ni bilo včer v New Yorku. Kakor je znamo, se je preselil v Anglijo, kjer ima zdaj naslov lorda. Za takšega plemenita, pravi, ni Amerika. Astor torej ne potroši niti izdatkov za svoje osebne potrebitve v mestu, v katerem ima skoraj tri milijone dolarjev čistega letnega dohodka. Dežela, iz katere vleče ta dohodek, za katerega se mu ni treba dotekniti niti najmanjšega dela.

Také cvetke uspevajo na vrtu kapitalizma! To je družabni red, o katerem pravijo, da je božanski.

In tak je kapitalistični patriotizem, ki naj bi služil za zgled delavskemu ljudstvu!

Umriljivost delavskih otrok je trikrat večja kakor umrljivost kapitalističkih otrok.

Konačno zdravje.

"Moje žena je bila celo leta bolela, in nobeno zdravilo ji ni moglo pomagati. Potem pa je zcela jemati Trinerjevo ameriško grenko vino in kmalu je bila zdrava", tako nam piše Mr. John Miller, iz Royalton, Ill. To zdravilo sčisti prebavljane organe, očvrsti telo in okrepi živce. V slučaju zaprtja, napetosti ali splošne slabosti je najboljše zdravilo. Cena \$1.00. Po lekarnah: Jos. Triner, kemist, 1333-39 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

IZRJEN CRKOSTAVEC.
ki ume tudi splošno tiskarsko delo
se sprejme takoj v novo ustanovljeni tiskarni.

Ponudbe z navedbo zahtevane plače na: Ivan A. Kaker,
342 Florida st., Milwaukee, Wis.

Central Hotel Conemaugh, Pa.

Fred. Mosebarger, LASTNIK.

Ako želite čitati najnovje in dobre novice, potem se naroči na "Milwaukee Leader" navečji socialistični dnevnik vzhodno od mesta New York. Stane 25c na mesec. Naslov: Int. Soc. Review, 341 Ohio St., Chicago, Ill.

Ena najboljših socialističnih revij v angleškem jeziku v Ameriki je: "INTERNATIONAL SOCIALIST REVIEW." — Izhaže mesečno in stane \$1.00 na leto. — Naslov: Int. Soc. Review, 341 Ohio St., Chicago, Ill.

MODERNA KNIGOVEZNICA

Okusno, hitro in zgodno delo za privatnike in društva. Sprejeti smo naročila tudi izven mesta.

Imamo moderne stroje. Nizke cene in poštena poštrjevanja.

KRATJE HOLAN,
1633 Blue Island Ave., Cicero, Ill.

Specialist za tožbe v odškodninah kih zadevah.

St. soho 1009

133 W. WASHINGTON STREET CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3089

Dr. W. C. Ohiendorf, M. D.

Zdravnik za obrazje, bolni in rančniki.

zdravniška preiskava hranilno—piščati je na zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 po pol; od 1 do 2 z vesel. Izvor: Chiang Kai-shek bolniški naj pide slovensko.

Moderno urejena gostilna

VILLAGE INN

s prostranim vrtom za izlete

MARTIN POTOKAR,

Ogden Ave., blizu cestno zeleni

ške postaje, Lyons, Ill.

Telefonska štev.: 224 m.

Dr. Richter's Pain Expeller

za revmatične bolezni, za bolečinotvrdost sklepov in mitne.

Pravilni dobi le zavitek, kot vam kaže ta slika. Nenamikajte ga, aško nima na zaviteku nene trdne znake v sredini.

za revmatične bolezni, za bolečinotvrdost sklepov in mitne.